

fugle & natur

3 | SEPTEMBER | 2014

Dansk Ornitologisk Forening

- › Verdensarven bløder fra start
- › Tjek på verdens hvide storke
- › Ællinger springer ud i livet
- › Pip, pip... pip, pip- faldera

Egon Østergaard
Formand i DOF

Den røde liste

Der er nu fire måneder til, at Danmark skal have påbegyndt implementering af en strategi for biodiversitet. Det har vi skrevet under på vil ske, så det bliver meget spændende at se, hvornår regeringen lukker op for posen. Hvad har man tænkt sig at gøre for den trængte biodiversitet? Bliver der tale om en fristil om naturen i et 100-årigt perspektiv og med et væld af fine ord og hensigtserklæringer, der 'forpligter' kommende regeringer, eller bliver der også tale om indsats, der virker her og nu? Der er brug for begge dele.

I 2004 vedtog Fogh Rasmussen-regeringen en Handlingsplan for biologisk mangfoldighed og naturbeskyttelse i Danmark 2004-2009, og nu venter vi så på en opfølgning fra en rød-grøn regering, så Danmark selv undgår at komme på den røde liste. Vi har nemlig forpligtet os sammen med de øvrige EU-lande til at stoppe tilbagegangen i vores biodiversitet. I 2015 skal vi have vedtaget en effektiv biodiversitetsstrategi og en handlingsplan, som er et af 20 mål, der skal være opfyldt inden 2020.

Der venter således en spændende proces, når regeringen skal have vedtaget dette vigtige, politiske instrument, der skal målsætte indsatsen for arter, levesteder og økosystemer. Men heldigvis ligger der allerede gode beskrivelser af, hvilke udfordringer der er, og hvor der bør sættes ind. Takket være et væld af engagerede

frivillige, bl.a. DOF'ere, har indsamlingen af data gennem mange år givet os ganske god viden om flere organismegrupper, ikke mindst fuglene. DOF's netop afrapporterede caretaker-projekt har givet vigtig og opdateret viden om, hvor vores truede og sjældne fuglearter findes, og hvad der truer dem.

En meget vigtig brik i regeringens strategi for biodiversitet bør være de truede arter, der er opført på Den danske Rødliste. I en nylig udkommet bog Danmarks truede arter – Den danske Rødliste sætter Peter Wind og Rasmus Ejrnæs fokus på det vigtige i at gøre noget for det, som vi er ved at miste, og som har værdi for mange af os.

Opdateret viden er helt nødvendig, for at vi kan handle klogt og målrettet, og listen bør generelt vægtes højt. Regeringen kunne også passende følge op på tidligere miljøminister Connie Hedegaards naturpostkort til kommunerne i 2007, hvor hver af de 98 kommuner fik en ansvarsart. Kommunerne er vigtige aktører, når mange af de truede og sjældne arter skal have det bedre, for målrettet naturpleje er nemlig ofte løsningen i fx Natura 2000-områder. Nogle kommuner arbejder rigtig godt med tiltag for de rødlistede arter, mens andre ikke viser større interesse.

Egon Østergaard, Formand DOF

Forside

Århundredets største invasion af hvidvingede ternere i maj vil stå som en af årets store ornitologiske oplevelser. Her har Helge Sørensen foreviget en lille gruppe af de smukke ternere under et kort hvil på rejsen.

Udgivet af

Dansk Ornitologisk Forening – DOF – BirdLife Denmark
Vesterbrogade 138-140 . 1620 København V
Tlf. 33 28 38 00 (mandag-torsdag 10-16, fredag 10-15)
Mail: dof@dof.dk

Redaktør (ansv.): Helge Røjle Christensen, Pilgårdsvej 4,
7742 Vesløs, tlf. 97 99 32 77 (aften), e-post: fugleognatur@dof.dk

I redaktionen: Kommunikationschef Tine Stampe

Annoncer: Tina Møller Wiberg

Ture og Møder: Vicky Knudsen

Oplag: 17.000

ISSN: 01073729

Layout og tryk: Vivian Buch, www.graphicco.dk

Indhold

Tjek på verdens hvide storke.....	3
Verdensarven bløder fra start.....	7
Fuglevenner støtter webcam.....	11
Hvinællinger springer ud i livet.....	12
Atlasprojektet godt fra start	14
De dynamiske dyr.....	16
Champions of the Flyway.....	18
Når trækfuglene trækker i dig	20
Naturaktivister til Malta	21
"Rookie" – fugle i børnehøjde.....	23
Reportage fra fuglekursus	27
Lokalsider, ture og møder	30-44

Af Hans Skov

Storken skrives i mandtal

Hvid stork i Spanien. Titusinder af storke er begyndt at overvintre i Spanien, og den vest-trækkende bestand af hvid stork er i fremgang.
Foto: Helge Sørensen.

Herhjemme er det hurtigt overstået at tælle bestanden af hvid stork. Men danske ornitologer hjælper med til at tælle hele verdens bestand af storke. Hans Skov fortæller om den 7. internationale storketælling, som foregår her i 2014. Bestanden går frem i Vesteuropa og er stabil i Østeuropa.

Den første internationale storketælling fandt sted i 1934. Dengang deltog 20 lande i Europa og Afrika i storketællingen. Her i Danmark stod den kendte ornitolog Peter Skovgaard (1887-1972) for storketællingen. Han kom frem til, at der var 859 par storke i Danmark. Verdensbestanden af hvid stork blev anslået til at være ca. 200.000 par storke. Meningen var, at man hver 10. år skulle gennemføre en international storketælling for at kunne følge bestandsændringer, men det satte 2. Verdenskrig en stopper for. Vi skulle helt frem til 1958, før den næste internationale storketælling blev gen-

nemført. Nu var 29 lande i Europa, Afrika og Asien med. Verdensbestanden blev anslået til at være på 190.000 par storke. I Danmark kom Zoologisk Museum frem til 189 par.

Den 3. internationale storketælling i 1974 med deltagelse af 30 lande viste, at storkebestanden var faldet til 155.000 par. Nu var der kun 40 par storke tilbage i Danmark. Tællingen i 1984 med deltagelse af 36 lande viste en fortsat tilbagegang til kun 135.000 par. I Danmark optalte DOF's Storkegruppe blot 19 par storke.

Den 5. internationale storketælling i 1994/95 havde 39 deltagerlande. Verdens-

bestanden var nu steget til 166.000 par. Danmark gik imod denne tendens med blot seks par storke.

Den 6. internationale storketælling i 2004/05 viste, at fremgangen var fortsat til nu omkring 233.000 par. Mens de fleste lande havde oplevet fremgang de forløbne 10 år, så var der nu kun tre par storke tilbage i Danmark. I Europa var det kun lande som Danmark, Bosnien og Albanien, der kunne notere tilbagegang.

DOF'ere rykker udenlands

Da det mildt sagt var en overkommelig sag at tælle de danske storke i 2004, spurgte

Storkereder på resterne af en romersk akvædukt i Selcuk, vestlige Tyrkiet. 1. juni 2004. Foto: Hans Skov.

jeg koordinatorene i tyske NABU (BirdLife Tyskland), om der var lande, der havde brug for frivillig hjælp. Første forslag var den russiske Kaliningrad enklave. Det langsomme russiske bureaukrati viste sig dog at være en effektiv stopklods. Da tidspunktet for tælling af unger i rederne var tæt på at være for sent, uden at formalia var på plads, blev et nyt rejsemål fundet. Det blev i stedet Tyrkiet. Hvad

der ikke havde kunnet lade sig gøre på to måneder i Rusland, blev nu klaret på en halv time på nettet. I starten af juli 2004 kunne to eventyrlystne DOF'ere (Jesper Frederiksen og undertegnede) sætte sig i flyet med kurs mod feriestedet Marmaris. Hvor andre skulle nyde det magelige liv ved hotellets pool, så lejede vi omgående en bil og brugte dagene på storketællinger i det sydvestlige Tyrkiet. Det blev en fantastisk

I Rumænien kan man "endnu opleve noget, der minder om dansk guldalderstemning med hyrder og heste som eneste trækraft. Noget som storke sætter meget pris på". Foto: Hans Skov.

Friedrich Philippi og Hans Skov tæller storkeungerne i en rede fra en højtbeliggende vejbro. Rumænien d. 7. juli 2014. Foto: H. Skov.

uge med spændende oplevelser i afsidesliggende landsbyer og større byer som Selcuk ved oldtidsbyen Efesos. I Selcuk havde flere storkepar bygget reder på resterne af en romersk akvædukt og på en søjle hørende til Artemistemplet (engang et af den Antikke Verdens syv vidundere). Største storkekoloni blev fundet i landsbyen Ciftlikköy nær Menderes floden. I 45 graders varme blev der på under tre timer talt 36 par storke med mindst 86 unger. Over 300 par storke blev talt under den uges ferie i Tyrkiet. En behagelig sidegevinst var de mange spændende fuglearter, der altid optræder, hvor der er storkekolonier. I Tyrkiet betyder det, at når der er plads til mange storke, så er det omkringliggende landskab også levested for spændende arter som biæder, hærfugl, ellekrage og andre arter, som en dansker ikke er forvænt med.

Storketælling i Rumænien

Oplevelsen i Tyrkiet gav blod på tanden mht. at deltage i optællinger andre spændende steder. Valget faldt på Rumænien, fordi man her endnu kan opleve noget, der minder om dansk guldalderstemning med hyrder og heste som eneste trækraft. Noget som storke sætter meget pris på. Midt i Rumænien i landskabet Transsilvanien ligger Sibiu/Hermannstadt Amt. Området har en spændende historie med fire etniske grupper. Rumænere af romersk afstamning, ungare, sigøjnere og ikke mindst de tyske Siebenbürger-Sachsere. Sidstnævnte gruppe bosatte sig i området for 800-900 år siden, men de fleste rejste

til Tyskland og Østrig, efter at Jerntæppet forsvandt i 1989. Her er der, som det eneste sted i Rumænien, optalt storke de fleste år siden 1963. Disse optællinger er to mænds fortjeneste. Skolelæreren Werner Klemm, som jeg mødte på et storkesymposie i Tyskland i 1985, begyndte optællingerne i 1963. Da han i 1980'erne var blevet en gammel mand, så videreførte svigersønnen Friedrich Philippi de årlige storketællinger.

I starten var det en ret overkommelig opgave, da gymnasielæreren Philippi i vid udstrækning kunne trække på kontakter i det tyske mindretal. Men da over 90 % af disse udvandrede, så mistede han sine kontakter i de forskellige landsbyer. Det betød, at han selv måtte tage ud til de fleste byer og landsbyer i amtet, der er større end Fyn, for at tælle de ca. 180 storkepar. Et nødråb blev sendt ud til kredsen af storkeforskere, og i mere end ti år har

udenlandske storkkollegaer nu hjulpet med at tælle storke i området. Siden 2009 har denne artikels forfatter fire gange deltaget i tællingerne. Her ved verdenstællingen i 2014 blev der optalt 188 par med 432 unger. Det var samme antal som i 2004, så bestanden er stabil. Sådan har det ikke altid været. Fra 1963 til 1974 kunne Werner Klemm konstatere en tilbagegang på 35 %. Det var i de år, at det kommunistiske styre gennemførte flere store afvandings-

Storkereden på kirken i landsbyen Alzen/Altina har den mest vidunderlige udsigt over det ekstensive rumænske landbrugsland. D. 1. juli 2012. Foto: Hans Skov.

De eneste flyvefærdige danske storkeunger i 2014. Smedager d. 3. august. Foto: Hans Skov.

projekter og opstemninger, der ødelagde værdifulde engarealer. Optællinger i landsbyen Scorei viser konsekvenserne. I 1963 fik 42 par 97 unger på vingerne. I 1974, da projekterne var gennemført, var der 20 par med kun 16 unger. Storkebestanden i Scorei brød sammen på grund af alt for lidt føde til at holde liv i ungerne. I 2004 var tallet ni par med 22 unger, og her i 2014 kun fire par storke med i alt seks unger. I landsbyen Grossau/Cristian er situationen omvendt. I 1963 blev der optalt 15 par storke med 38 unger. Endnu i 1997 var der "kun" 18 par storke. Dette tal var dog allerede i 2000 oppe på 30 par. I 2011 toppede storkekolonien med 33 par med 78 unger. I 2013 fik 31 par ikke færre end 93 unger. Fremgangen i kolonien i Grossau/Cristian kan formentlig forklares ved, at større arealer nu ligger ekstensivt hen som lufthavn og militært øvelsesterræn, samt at storkene har lært at fouragere på en åben losseplads i det nærliggende Sibiu/Hermannstadt. Storketællingerne er en slags pulsmåler, der tager pulsen på storkebestanden. Livsbetingelserne, som vi mennesker udsætter storkene for, kan hurtigt aflæses i fremgang eller tilbagegang. Men det kræver nøjagtige gentagne optællinger, hvis man skal dokumentere bestandssvingninger. Derfor er de gentagne internationale storketællinger så vigtige.

De danske storke i 2014

Her i Danmark var der fastboende storke på tre reder. I Smedager i Sønderjylland er tre unger kommet på vingerne. Den skånske projektstork, der i to år har været i Smedager, flyttede i marts til Norby i Sydslesvig og yngler nu der. Den 29/4 ankom to storke til Smedager. Hunstorken, der ikke er ringmærket, havde de samme vaner som de foregående år, så det er formentlig samme stork. Hannen er ringmærket i Hitzhusen i Holsten i 2010. Den blev under trækket i 2010 aflæst i Israel. I Gundsøllille fik det skånske projektpar ingen unger på vingerne i år. Tre unger døde, da hunstorken i en periode var syg. Det sidste sted med en fastboende stork var i Munkholm Zoo ved Balle på Djursland. Her ankom en skånsk projektstork i påsken, og uden hjælp byggede den selv en rede over en voliere, hvor der bl.a. også er storke. Storken fik ikke nogen mage, men fortrak først omkring d. 12/6.

I Slesvig-Holsten har der været 298 par med 523 unger mod 271 par i 2013 og 248 par i 2012. Her til skal lægges ca. 60 fritflyvende par, der i varierende grad er afhængige af udlagt foder. De senere års stigning har bragt bestanden tilbage til niveauet fra først i 1980'erne. I Rheinland-Pfalz er bestanden i år gået frem med 25 % til 206 par. I Tysklands storkerigeste

landsby Rühstädt har 37 par fået 56 unger på vingerne, hvilket er fem par mere end sidste år. Storkelandsbyen Bergenhusen i Sydslesvig har 23 par mod 19 sidste år. At dømmen efter de rygter, der cirkulerer i storkeverdenen, så tegner 2014 til at blive et ganske fint år for de europæiske storke. Sammenholdt med tendensen i bestandene siden 2004, så tyder meget på, at verdensbestanden af hvid stork har fortsat sin optur. Det bliver spændende de kommende måneder at se, hvor stor fremgangen bliver.

Hans Skov er leder af Dansk Ornitologisk Forenings storkegruppe.

Storke og klima

Hvid stork reagerer allerede nu på klimaændringerne. Storken har problemer længst mod syd i Marokko, men breder sig til gengæld længere mod nordøst i Rusland. Det fortæller Hans Skov mere om i næste nummer af Fugle og Natur, hvor vi også har nyt om resultaterne af årets internationale storketælling.

Verdensarven bløder fra start

Af Marco Brodde

Den danske del af Vadehavet er endelig udpeget af UNESCO (FN's organisation for uddannelse, videnskab og kultur) som Verdensarvsområde. Den fornemme titel er en anerkendelse af årtiers indsats for at beskytte Vadehavets natur. Udpegningen er blevet fejret med pomp og pragt, som det sig hør og bør, men samtidig er beskyttelsen af Vadehavets ynglefugle slået fejl.

Det Trilaterale Vadehavssamarbejde mellem Danmark, Tyskland og Holland har skridt for skridt håndteret mange udfordringer med succes. Ikke mindst har forvaltningen af sæler og trækfugle forbedret forholdene mærkbart for disse. Muslingefiskeri, skibsfart, gas, olie, inddigninger, vandkvalitet - emnerne har været og er fortsat mange i det løbende, men for mange lidt usynlige, diplomatiske og politiske arbejder, der pågår mellem landene.

Drænkanal fra marsken. Ynglefuglene forsvinder fra de intensivt dyrkede marskarealer.
Foto: Marco Brodde.

Vadehavets ynglefugle har svært ved at bevare fodfæstet. Her en strandskade på Mandø.
Foto: Helge Sørensen.

Ulovligt! På få strækninger langs Vadehavets strande er der kørselsforbud. Her bør dværgterne og hvidbrystet præstekrave have plads. Foto: Marco Brodde.

Med den danske UNESCO-udpegning er det samlede Vadehav nu ét stort verdensarvsområde. Umiddelbart vil man ikke kunne se nogen forskel derude. Men vores nabolande har i nogen tid ladet meget af det fælles arbejde foregå i verdensarvsregi, hvilket anbragte Danmark i en mærkværdig situation på sidelinjen i det forum, der vil medvirke til at sikre og forbedre naturen i Vadehavet i fremtiden. Årsagen var manglende lokalpolitisk opbakning til at takke ja til udpegningen i 1990'erne. Stemningen blandt mange kommunalpolitikere i regionen er i dag heldigvis vendt. Ikke mindst takket være en bred folkelig interesse i Vadehavet.

Ynglefugle i krise

Herhjemme har også turistbranchen efterhånden fået øjnene op for, at Vadehavet er andet end brede sandstrande og godt badevand, men at fugle, sæler og mudrede vadeflader kan markedsføres. Det ligner alt i alt en succeshistorie - i en sådan grad at Vadehavslandene nu eksporterer sin know-how i trækfuglebeskyttelse til Vestafrika, hvilket giver rigtig god mening. Alligevel er der grund til bekymring. Vadehavets ynglefugle er fortsat i krise, og redskaberne, der skulle vende udviklingen, synes mangelfulde.

Netop når det handler om Vadehavet, har vi ellers både faglig viden, overvågning og

adskillige politiske og folkelige officielle fora, der tilsammen burde kunne gøre en forskel. På dansk grund er udviklingen særlig alarmerende på fastlandet bag digerne. Ser vi bort fra Tøndermarsken, hvor staten ejer og forvalter de ydre koge med succes, er to ud af tre vibepar forsvundet fra marskområderne siden 1996. Med strandskaden ser det ikke bedre ud. På fastlandet er her kun en tredjedel tilbage, mens bestanden på Mandø og Rømø "blot" er halveret siden 1996. At udbredte og såkaldt almindelige arter forsvinder fra netop Vadehavsregionen er foruroligende. Hos den mere krævende store kobbersneppe er antallet af ynglepar forholdsvis stabilt, men fuglene koncentrerer sig på meget færre områder. Siden 1996 er arten forsvundet fra halvdelen af de 34 områder i Vadehavet, den fandtes i. På Mandø, der har "samlet flere fugle op", er det derfor særdeles bekymrende, at opløjninger og tilsåninger af ellers egnede enge stadig forekommer. Strandenes ynglefugle som ternere og hvidbrystet præstekrave har deres helt egne udfordringer. I et krydsfelt mellem lavtliggende og ofte oversvømmede sandbanker, rovdyrenes prædation og de tæt befolkede strande skal disse arter forsøge at finde en egnet ynglelokalitet. Pladsen synes umiddelbart rigelig derude, men det såkaldte økologiske råderum er i virkeligheden begrænset.

Utilstrækkelig beskyttelse

Som det ofte er tilfældet, når det handler om naturbeskyttelse er de juridiske, politiske og økonomiske muligheder for forbedringer viklet ind i hinanden og spænder ikke sjældent ben for hinanden. Det kan være svært at se, hvilken bane, DOF får mest ud af at spille på. Men helst bør en moderne NGO selvfølgelig spille på flere. En ting er den generelle lovgivning. Naturbeskyttelseslovens paragraf 3, der ellers beskytter enge, klitter, strande og heder mod tilstandsændringer, er ofte utilstrækkelig i Vadehavets marsk, da mange arealer slet ikke er paragraf 3-registrerede. En nyere paragraf, der skulle beskytte Natura2000-arealer uanset deres øvrige status, viser sig desværre også ofte utilstrækkelig. Derfor kan man opleve vigtige Natura2000-områder, der dyrkes intensivt, uden nogle af de ynglefugle, området oprindeligt blev udpeget for. DOF bruger mange kræfter på at gøre opmærksom på lovgivningens mangler, men deltager samtidig

Bestanden af klyder i Vadehavet er mere end halveret siden 1990, da der ynglede rundt regnet 1.000 par klyder i den danske del af Vadehavet. Foto: Ulrik Bruun.

aktivt i de fora, hvor der samarbejdes på tværs af interesser og landegrænser.

Nationalpark vigtig

Nationalpark Vadehavet er, på trods af de danske nationalparker indbyggede svagheder og mangeartede opgaver, en væsentlig samarbejdspartner. Nationalparken og DOF samarbejder om beskyttelse af de egentlige kystfugle, og alle parter forsøger at finde økonomiske og praktiske muligheder for at etablere en mere ekstensiv og fuglevenlig drift på nogle af de private landbrugsarealer, fuglene i dag forlader i stor stil. Mange ting skal gå op i en højere enhed, men etableringen af nationalparken har givet mulighed for at formulere et fælles mål og forpligter alle til at forsøge at finde løsninger. Nationalpark Vadehavets arbejde spiller naturligvis ofte sammen med myndighedernes Natura2000-planer, der skal sikre konkrete forbedringer for arterne i de udpegede områder. Målene er identiske, men selvom Natura2000-planerne forpligter myndighederne på action, gælder også her princippet om frivillighed. Hvis ikke tilskudsmulighederne lokker lodsejerne, kommer myndighederne ingen vegne. Det har mange steder i Vadehavet sat en stopper for selv projekterne.

Handlingsplan på vej

I begyndelsen af 2014 mødtes de tre vadehavslande på regeringsniveau, som det sker hvert 4. år, denne gang i Danmark. Begivenheden flytter hver gang Vadehavet op på den politiske dagsorden, da landene giver hinanden lektier for til næste gang. Politiske aftaler skal implementeres nationalt, og nye fokusområder aftales. Ved den seneste konference "anerkendte landene" ynglefuglenes problemer i Vadehavet. En rapport til lejligheden talte sit tydelige sprog. To ud af tre "relevante" ynglefuglearter er i tilbagegang. Ministrene har nu bestilt en handlingsplan til næste gang, de mødes. Internationalt samarbejde er kompliceret. Selv korte politiske statements diskuteres i månedsvis, inden de meldes ud som fælles politik. Set i det lys er det nye fokus på ynglefuglene betydningsfuldt. De tre vadehavslande skal selvfølgelig fortsat tage naturens problemer alvorligt, samtidig med at der skåles i høje glas over den nye verdensarvsstatus.

Marco Brodde er næstformand i DOF og bosat på Fanø

*Stor kobbersneppe er forsvundet fra halvdelen af de 34 områder i Vadehavet, hvor den tidligere ynglede.
Foto: John Larsen.*

Følg os!

Se, del, deltag. Følg os på Facebook. Nye opdateringer dagligt: Smukke fuglefotos, nyheder, naturpolitik, debat. Find os her: facebook.com/birdlivedk

Succes for DOF's havørne-TV

Fuglevenner donerer over 50.000 kroner til webkamera.

Hele to unger fortryllede, fascinerede og fik folk til tasterne, da yngletiden i havørnereden på Lolland endelig gik i gang i februar med de første nye grene i reden.

I modsætning til sidste år så vi med, da de voksne og rutinerede havørne satte reden i stand med meterlange kæppe, som de overlegent fløj ind i én klo og vred sirligt på plads med det store næb.

For første gang i Danmark fangede vi æglægningen på film, og 10. april kom den første unge ud.

Et par dage efter skete det, vi havde håbet på: To hvide dunhoveder sås i reden. Begge æg blev til unger i år.

Interessen for havørnene og deres familieliv kan blandt andet ses på, at ørnenes egen Facebook-side gik fra knap 1900 følgere til flere end 6000. Det gav os mulighed for at bruge Facebook til at samle 52.400 kroner ind fra følgerne, der gavmildt gav 50 kroner via sms. Pengene er til næste sæson med webkamera.

FAKTA

Bag initiativet står DOF's Projekt Fokuseret Fugleforvaltning, der er et beskyttelsesprojekt finansieret af Villum Fonden.

Banrock Station er sponsor for havørne-tv.

Scener fra et webcam. DOF sendte også i år fra både en havørnerede og en rede af stor hornugle – de to unger nederst.

Foto: DOF.

Livet begynder med et

En hvinand springer bogstaveligt talt ud i livet.

Den lille, charmerende dykand, der har fået navn efter lyden af sit vingeslag, kan om vinteren ses i stort tal i dan-

ske farvande. Derimod er den en sjælden ynglefugl her i landet.

Af andefugle forventer man normalt ikke, at de indretter rede i et hul tre til fem meter oppe i et træ eller til tider helt op til 10 meter oppe. Det gør hvinanden imidlertid, også gerne i gamle sortspættehuller. Egnede træer med kort afstand til søer eller vandløb findes i rigelige mængder i tajga-områderne i Nordskandinavien, Rusland og Sibirien, hvor størsteparten af hvinænderne yngler. Redehullet fores omhyggeligt med fjer og dun, før de 8-10 æg lægges. Føde skal der selvfølgelig være rigeligt af i yngleområdet,

og hvinanden kan bruge både krebsdyr, muslinger, insekter, snegle, orme, småfisk og plantedele.

Redekasser skaber fremgang

Når hvinanden er en sjælden ynglefugl i Danmark, så skyldes det sandsynligvis det meget begrænsede antal af egnede redetræer. I de senere år har blandt andre DOF og – som her ved Lyngby Sø – private, forsøgsvis opsat redekasser i træer tæt ved ferskvandsområder. Det har vist sig, at hvinanden udmærket kan bruge disse, hvilket har bragt antallet af danske ynglepar op på anslået ca. 80-100, langt de fleste i Nordsjælland.

Når æggene er udruget, og den sidste unge er blevet tør – ca. 24-36 timer efter udklækningen – så forlades reden. De små dunede unger skal altså på en eller anden

spring

Torkild Kristensen var på pletten med sit kamera, da et kuld hvinællinger kastede sig fra redekassen ud i livet ved Lyngby Sø.

Det begynder med, at hvinandemor kigger ud og sikrer sig, at der er fred og ingen fare.

Ungerne kaster sig ud en efter en.

måde komme fra reden i træhullet eller kassen højt oppe, ned på jorden og videre til det nærmeste vandområde.

Kaster sig ud i det tomme rum

Det begynder med, at hvinandemor kigger ud gennem redehullet og studerer omgivelserne nøje. Når hun har sikret sig, at der er fred og ingen fare, springer hun ned på

jorden under reden. Herfra kalder hun på ungerne med nogle særlige lyde, og inden længe kommer en unge til syne i redehullet. Så kaster den sig med dødsforagt ud i det tomme rum, falder de mange meter ned og lander under reden.

Nogle sekunder senere følger den næste, så en til og sådan fortsætter det, indtil alle unger (i dette tilfælde otte) er kommet ned.

Reden er altid anbragt, så der er blødt græs, mos eller visne blade nedenunder, og ungerne bruger vinger og svømmefødder som faldskærm. Nu fører andemor dem hurtigt hen til deres naturlige element, vandet.

Således kan hvinandens unger springe hel-skindet ud til foråret – og livet. Og tilskueren har fået en naturoplevelse af de sjældne.

Her har fotografen Torkild Kristensen lavet en collage af de otte hvinællingers spring ud i livet.

Fugletælling

Af Irina Levinsky

flyvende fra start

Den store Atlas III tælling startede 1. marts – og allerede samme aften var næsten 2000 observationer af ynglefugle indtastet i atlasbasen. Ventetiden har været lang – det er nemlig næsten tyve år siden DOF sidst lavede et atlasprojekt (se boks). I de fire måneder projektet har været i gang nu, er der indsamlet over 130.000 observationer af 206 danske ynglefugle i det meste af Danmark (figur 1). Indtil videre er solsorten arten, der er registreret i flest kvadrater (tabel 1), og musvitten den art, der er registreret sikkert ynglende i flest kvadrater (figur 2). Atlas III har over 1000 deltagere, der alle har bidraget til den imponerende dækning i den første sæson.

Grågåsen breder sig

Et af Atlas III's vigtigste formål er at dokumenter ændringer i arternes udbredelse over tid – ved at sammenligne de indsamlede data med DOF's tidligere atlasser. Et eksempel på en art, der har udvidet dens

Antal arter	
□	0
■	1 - 10
■	11 - 25
■	26 - 40
■	41 - 55
■	56 - 108

Fig. 1: Antal ynglefuglearter registreret pr. 5x5 km kvadrat pr. juli 2014 – fire måneder inde i feltarbejdet. Der er indsamlet observationer i 92% af atlaskvadraterne.

udbredelse markant, er grågåsen. Den er nem at registrere og allerede efter den første sæson, kan det ses på kortene i atlasbasen (figur 3). Atlas III skal, som det første danske atlas, også levere tætheder og bestandsestimater af de mest almindelige fugle, og her

er en god dækning altafgørende. Disse estimater bygger på TimeTælleTure – linjetranssekter i landskabet, der skal udføres i de fleste af atlaskvadraterne. Og der har også været godt gang i TimeTælleTurene i den første sæson. Der er udført TimeTælleTure i 20% af kvadraterne.

DOF's fugleatlasser

Atlas I 1971-74 - udgivet som De danske ynglefugles udbredelse (Dybbro 1976)

Atlas II 1993-96 - udgivet som Fuglenes Danmark (Grell 1998)

Atlas III 2014-17 - forventes udgivet i 2019. Følg med i projektet på www.dofbasen/atlas (kræver login til DOFbasen)

Lejr talte 34 kvadrater

Den første atlæssæson bød også på den første atlaslejr, der blev afholdt i en uge i juni måned i Vesthimmerland. Det er et område med langt mellem de kvadratsvarlige, og hvor dækningen i de tidligere atlasser har været mangelfuld. Lejren bød blandt andet på ynglende sangsvane, sortstrubet bynkefugl, svaleklire, grønspætte og rød glente. Men allervigtigst, så fik de tolv deltagere dækket 34 kvadrater uden kvadratansvarlige og udførte TimeTælleTure i de fleste.

Atlas III skal i de kommende tre atlæssæsoner samle opdateret viden om ynglefuglenes udbredelser og ændringer i disse, samt helt ny viden om fuglenes tæthed og bestandsstørrelse. Men først kommer vinteren, hvor der også skal udføres TimeTælleTure - for første gang skal populationsstørrelsen af Danmarks vinterfugle nemlig estimeres.

Irina Levinsky er projektleder for Atlas III

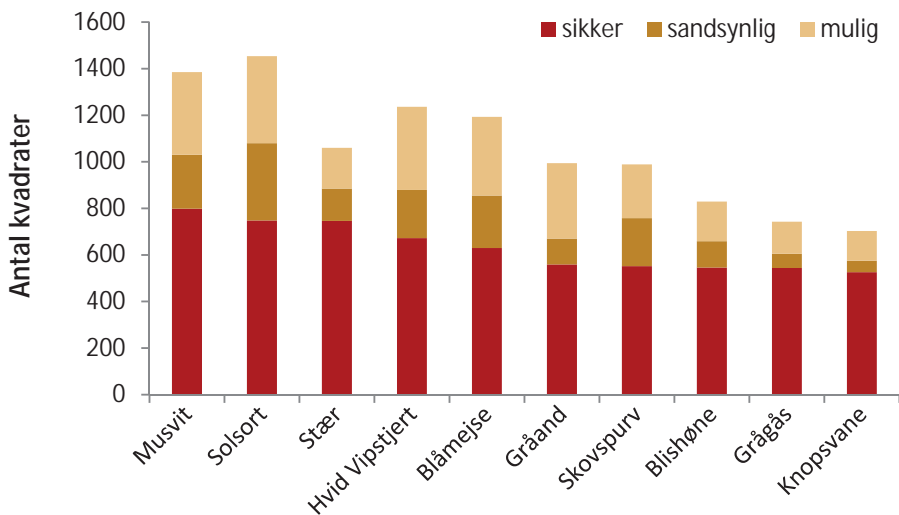

Fig. 2: Fuglearter registreret som sikkert ynglende i flest atlaskvadrater pr. juli 2014. Hvordan mon billedet ser ud, når feltarbejdet slutter i 2017?

Table 1. Ynglende fuglearter registreret i flest atlaskvadrater pr. juli 2014

	Art	Sikker	Sandsynlig	Mulig	I alt
1.	Solsort	748	332	374	1454
2.	Bogfinke	205	641	584	1430
3.	Musvit	799	231	355	1385
4.	Ringdue	327	623	420	1370
5.	Sanglærke	171	670	517	1358
6.	Gransanger	141	692	523	1356
7.	Gulspurv	238	542	548	1328
8.	Hvid Vipstjert	672	207	357	1236
9.	Gærdesmutte	170	566	499	1235
10.	Blåmejse	630	225	338	1193

Fig. 3: Allerede i den første ynglesæson har Atlas III dokumenteret, at grågåsen har udvidet sin yngleudbredelse i forhold til DOF's tidligere atlasser. Farvekoder: gul - mulig ynglende, orange - sandsynligt ynglende og grøn - sikkert ynglende.

Grågåsen trives i Danmark. Foto: Helge Røjle Christensen

Deltagere på Atlaslejren i aktion i Vesthimmerland. Foto: Nathia Brandtberg.

De dynamiske dyr

Af Helge Røjle Christensen

Bæverdæmning i Klosterheden i Vestjylland. Foto: Jan Skriver.

Dette er som bekendt et fugleblad, men i denne artikel skal det handle mest om dyr.

Det nye dyr i åbenbaringen, når det gælder dansk naturforvaltning, er nemlig ordet dynamik. Det er samtidig det tredje vigtige begreb i Dansk Ornitologisk Forenings nye natursyn, og det skabes ikke mindst af dynamiske dyr.

En dag i oktober 1999 sejlede en lille robåd ud på Møllesøen i Klosterheden Plantage med kurs mod en lille ø i søen. Ombord var tre medarbejdere fra Miljøministeriet og en stor trækasse med et dyr indeni. Ude på øen blev kassen åbnet, og en bæver bevægede sig for første gang i tusind år ud i den danske natur. Den var endda så venlig ikke straks at gemme sig i det dertil indrettede skjul, men svømmede et par gange frem og tilbage i vandet langs den lille ø – til stor tilfredshed for det talstærke korps

af journalister og fotografer med stærke telelenser, som overvågede begivenheden. Siden dengang er bestanden af bævere i Vestjylland vokset til omkring 200 dyr, og den dynamiske gnaver er også blevet udsat i Nordsjælland. Resultatet er til at få øje på: Fældede træer, dæmninger over vandløbene, opstemning af søer og nye vådområder til gavn for fugle og andre dyr. Hele processen har fået massiv medieomtale, og bæveren er uden tvivl det bedst kendte eksempel på reintroduktion eller genindførelse af en udryddet dyreart i

Danmark.

Dynamik i DOF's natursyn

Men det er ikke bæveren, som ligger bag formuleringerne om dynamik i DOF's nye natursyn. Det er derimod den mere aktuelle diskussion om udsætning af store græssende hovdyr, som også er dynamiske dyr i naturen. Det seneste eksempel er udsætningen af europæisk bison i en indhegning i Almindingen på Bornholm. "Dansk Ornitologisk Forening var modstandere af udsætning af bævere, dengang

beslutningen blev truffet i 1998. Det var DOF, fordi vi altid har haft og stadig har en kritisk holdning til reintroduktion. Dengang var vi konsekvente modstandere af udsætning af alle dyre og fuglearter. Men i det nye natursyn har vi åbnet op for udsætning af dyr, som øger dynamikken i landskabet, og som "mangler" i økosystemet". siger DOF's næstformand Marco Brodde. "DOF har ikke taget stilling til bæveren i forbindelse med det nye natursyn, men det er en af de arter, som har en dynamisk funktion i landskabet. DOF's holdning vil altid afhænge af en konkret faglig vurdering af den udsatte art og dens funktion. Vi har ikke en færdig liste med acceptable arter i skuffen", understreger Marco Brodde. I selve natursynet formuleres det således: "DOF's støtte til reintroduktion af andre dyregrupper end fugle afhænger af, hvilken rolle den pågældende art spiller for naturen og for dens mulighed for at indvandre naturligt. DOF kan støtte reintroduktion af en art, når der er tale om en nøgleart, der f.eks. vil medvirke markant til at øge den naturlige dynamik i landskabet og med stor sandsynlighed ikke har mulighed for selv at indvandre. Det er ligeledes afgørende, at en reintroduceret art har mulighed for at sprede sig og udvide sit udbredelsesområde for derved at sikre en levedygtig bestand".

Den officielle formulering

Slår vi op i fremmedordbogen, så forklares dynamik med ord som bevægelse, kraftudfoldelse og livlighed. I DOF's nye natursyn er afsnittet om dynamik inspireret af de senere års internationale fokus på begrebet "rewil-

ding", altså en genskabelse af vildskaben i landskabet med genindførelse af store dyr om nødvendigt bag store hegn. Her er den officielle formulering: "Det er DOF's holdning, at levestederne bør fungere i en egen naturlig udvikling og dynamik. Vi må have tålmodighed og give naturen tid til at vise sine kræfter og sin dynamik. I visse tilfælde kan det betyde, at vi må vente i mange år, før en naturlig balance har indfundet sig. DOF arbejder for at fjerne barrierer for vilde dyrs bevægelse og naturens egen dynamik. Barrierer som veje, dyrkede marker og tekniske anlæg mindsker den naturlige dynamik i landskabet, og DOF anser det derfor som afgørende, at spredningsmulighederne for dyr og planter i landskabet styrkes, og at eksisterende trædesten og korridorer beskyttes effektivt. Sammenhængen i landskabet er vigtig for naturkvaliteten. DOF kan i konkrete tilfælde tilslutte sig hegning af større naturområder med vildthejn, når formålet er græsning med husdyr eller større, naturligt hjemmehørende græssere i Danmark. Det

Dit natursyn

Hvad er dit eget syn på den svære diskussion om autenticitet i naturen? Skriv din kommentar om DOF's natursyn på www.pandion.dof.dk (for kernemedlemmer).

kræver dog, at formålet er at genskabe en dynamisk naturtilstand på arealet, der kommer tættere på de oprindelige processer i den pågældende naturtype. Det er DOF's holdning, at fugle skal indgå i en naturlig dynamik med deres prædatorer. Rovdyr er en naturlig del af Danmarks fauna. I særlige tilfælde, hvor truede fuglearter eller særligt vigtige yngleområder (f.eks. øer og holme, der i mange tilfælde udgør de sidste tilbageværende ynglepladser for visse arter) trues af bestemte prædatorer, kan DOF støtte en lokal regulering af disse."

DOF's natursyn

DOF går ind for autenticitet, diversitet og dynamik i naturen. Det fremgår af DOF's nye natursyn, som blev vedtaget på et repræsentantskabsmøde i foreningen i 2013. Natursynet skal danne grundlag for DOF's mere konkrete naturpolitik og foreningens holdning i enkeltsager. Men hvordan skal begreberne autenticitet, diversitet og dynamik forstås i sammenhæng med naturen. Det forsøger vi at komme nærmere i en artikelserie her i Fugle og Natur. Den første artikel i nr. 1-2014 handlede om autenticitet, den anden artikel i nr. 2-2014 om diversitet, og denne gang runder vi så af med begrebet dynamik.

Bisoner i Almindingen på Bornholm. Det seneste aktuelle eksempel på udsætning af et stort, dynamisk pattedyr i Danmark. Syv bisoner blev sat ud i et indhegnet stykke skov i 2012, og de er nu blevet til 13. Der er født en kalv i 2013 og fem her i 2014. Efter fem år skal der tages stilling til, om dyrene fortsat skal være indhegnet. Bisonerne er udsat af Naturstyrelsen, og projektet støttes af Villum Fonden. Foto: Karen Merete Klausen.

Champions of the Flyway

Af Morten Bentzon Hansen

Det engelsk-danske hold ved grænsen til Jordan. Det er Morten Bentzon Hansen som nr. 2 fra højre. Foto: M. Bentzon Hansen.

Israels ornitologiske forening lancerede i foråret et internationalt 24-timers fugleræs med det formål at samle penge ind til beskyttelse af trækfugle. En dansker, Morten Bentzon Hansen, deltog på et engelsk hold i konkurrencen. Her er hans beretning.

Israel er kendt og besøgt af mange fuglekiggere på grund af landets store ornitologiske mangfoldighed. Der er registreret omkring 540 arter på et areal, der nogenlunde er halvt så stort som Danmark. Israel ligger desuden på den vigtigste trækrute mellem Afrika og Eurasien. Det anslås, at ca. 500 millioner trækfugle passerer landet to gange om året. Landet er også rigtigt godt organiseret rent ornitologisk. Eilat Bird Festival i marts og Hula Valley Bird Festival i november er to store fuglefestivals, der tiltrækker mange internationale gæster. I 2014 kom et nyt tiltag til de to festivaler. Inspireret af amerikanernes "World Series of Birding" i Cape May har israelerne i 2014 lanceret en

ny event, som de har kaldt intet mindre end "Champions of the Flyway".

24 timers birdrace

Champions of the Flyway består af flere elementer. I de dage, hvor begivenheden finder sted omkring byen Eilat i det sydlige Israel, er hovedformålet et 24 timers birdrace. Her gælder det i al sin enkelthed om at se så mange fuglearter som muligt på et døgn. Men i tiden op til at begivenheden, da er hovedformålet for de deltagende hold lidt mere seriøst. Da gælder det om at samle så mange penge ind som muligt til fuglebeskyttelse.

Champions of the Flyway er organiseret af The Society for the Protection of Nature

i Israel, der er den israelske BirdLife partner. Begivenheden er desuden en del af BirdLife Internationals Migratory Birds & Flyways Programme. Ca. 2.000 arter eller omkring 20 % af alle verdens fuglearter er trækfugle. Ifølge BirdLife er 40 % af disse 2.000 arter i tilbagegang, og hele 10 % anses i dag for at være globalt truede.

Flaskehals for rovfugle

En af de trækkorridorer (Flyways), som BirdLife arbejder med, er korridoren mellem Europa og Afrika. Den forbinder de europæiske og delvist de asiatiske ynglepladser med overvintringspladserne i Nordafrika. Israel ligger midt i denne korridor og derfor har Champions of the Flyway

også BirdLife Internationals bevilgning. Det var på forhånd besluttet, at hele eller dele af det indsamlede beløb skulle gå til Bird Conservation Georgia eller nærmere området omkring Batumi, der med sin placering i det sydøstlige Georgien mellem Sortehavet og Kaukasusbjergene udgør en flaskehals for svævetrækkende rovfugle. Med op mod en million trækkende rovfugle udgør Batumi hvert efterår en af de vigtigste trækkorridorer for rovfugle. Studier i Batumi har vist, at titusinder af trækkende rovfugle som hvepsevåge, steppevåge, hedehege, steppehege, spurvehøge, levanthøge og diverse ørne hvert efterår må lade livet, når de passerer igennem kløfterne og dermed er inden for de lokale jægers skudvidde.

249 arter og 60.000 dollar

Med hold fra Georgien, USA, Finland, Storbritannien, Holland og med deltagere fra endnu flere lande, så blev den første udgave af Champions of the Flyway til en international begivenhed. Selv deltog jeg som eneste dansker på "Birdwatch-Bird-Guides Roadrunners". De øvrige på holdet var Dominic Mitchell, Ian Lycett og Mike Alibone, der repræsenterede det engelske tidsskrift Birdwatch samt den engelske hjemmeside "Birdguides". I alt deltog ca. 60 personer i konkurrencen fordelt på 12 hold. Resultatet af birdracet blev, at hele 249 arter blev set i løbet af det døgn, som konkurrencen varede. Vinderholdet blev The Palestine Sunbirders, som var et hold bestående af to israelere og en palæstinenser. For mange måske et utraditionelt hold, men da Israel og Palæstina har flere ornitologiske projekter kørende sammen, så var der intet usædvanligt i, at netop de to parter også udgjorde et hold. Holdet så 169 arter og deres strategi var, at de blev på lokaliteterne i lang tid og tjekkede dem grundigt igennem. Den samlede event indbragte ca. 60.000 dollar på baggrund af 402 donationer. Det lyder måske ikke af meget og slet ikke, hvis der sammenlignes med det amerikanske "World Series of Birding". Her indsamles der nu årligt omkring 600.000 dollar, og siden starten i 1980'erne er der indsamlet ca. ni millioner dollars til fuglebeskyttelse. Men håbet er naturligvis, at beløbet vil stige i de kommende år i takt med at kendskabet øges til Champions of the Flyway og formålet med konkurrencen.

Morten Bentzon Hansen fortæller mere om fuglene på birdracet i Israel på www.pandion.dof.dk

Grøn biæder, en af de mange spændende fuglearter, der blev fundet under konkurrencen. Foto: Dominic Mitchell.

Vinderne af konkurrencen, det israelsk-palæstinensiske hold The Palestine Sunbirders. Foto: Dominic Mitchell.

KORT NYT

Rovfugle forgiftes i Spanien

2355 røde og sorte glenter, 2146 gåsegribbe, 638 munkegribbe, 348 ådselgribbe, 114 spanske kejserørne og 40 lammegribbe blev fundet forgiftet i Spanien i tiåret mellem 2000 og 2010, ifølge det spanske ministerium for landbrug og miljø. Det er alle truede fuglearter, som er beskyttet af EU's lovgivning. SEO, BirdLife Spanien, har i årevis ført kampagne mod de ulovlige forgiftninger. Det førte i 2004 til, at den spanske regering lavede en national strategi mod brugen af forgiftet lokkemad i naturen. Siden har den spanske ornitologiske forening fulgt op med en kampagne overfor befolkningen for at få gennemført strategien.

Mange nye fuglearter er truede

Flere end 350 nyligt opdagede fuglearter er blevet vurderet af BirdLife International i forhold til den internationale røde liste over truede arter. Det viser sig bekymrende nok, at over 25 procent af de nye fuglearter er så truede, at de er kommet på den røde liste. Det samme gælder "kun" 13 procent af samtlige fuglearter, så de nyligt anerkendte arter har i høj grad brug for beskyttelse. Det er alle fuglegrupper bortset fra spurvefugle, som er blevet gennemgået af eksperter i taksonomi (klassificering af arter). Det har ført til opdagelsen af 361 nye arter, som tidligere blev regnet for racer eller andre former. Dermed er antallet af ikke-spurvefugle nu oppe på 4472 arter. Det tyder på, at tidligere opgørelser har undervurderet antallet af fuglearter med mindst 10 procent. "En tiendedel af verdens fuglearter har med andre ord fløjet rundt under vores beskyttelses-radar, siger Stuart Butchart, leder af BirdLifes videnskabelige afdeling.

Læs flere internationale fuglenyheder på www.birdlife.org

Når trækfuglene trækker i dig

Af Helge Røjle Christensen

Mark Desholm er ny leder af DOF's Naturfaglige Afdeling

Mark Desholm med en traneunge, der har fået en mobilsender på ryggen, så man kan følge den på trækruten.
Foto: Johan Månsson.

Det med Mark og fuglene startede egentlig med en løbetur. Ikke at det var Mark, der løb. Han stod ved et teleskop og ventede. Det var faktisk heller ikke Marks teleskop. Han var 15 år og på tur med en fiskestang sammen med en jævnaldrende kammerat fra Vojens. Men så havde de mødt et par lidt ældre fuglekiggere. Og det var en af dem, som løb.

Fuglekiggerne havde nemlig vist Mark et par træløbere i teleskopet. Det havde vakt så stor interesse, at en af fugle-

kiggerne, Thor Bue Hansen, løb hele vejen hjem for at hente en folder med et medlemstilbud fra DOF. Han kunne godt se, at der var muligheder i drengen med fiskestangen.

"Det er en typisk DOF-historie", siger Mark Desholm, i dag 46 år, en af landets førende forskere i trækfugle og nystartet leder af DOF's Naturfaglige afdeling.

"DOF var hjerteblood for Thor, og det stærke engagement i foreningen og fuglesagen er også i dag karakteristisk for Dansk Ornitologisk Forening. Det glæder jeg mig til at være en del af".

Ville være ringmærker

Træløberne i teleskopet ved Vojens var altså med til at starte Mark Desholms fugleinteresse. Senere har det i høj grad været trækfugle og træksteder, der har trukket i ham.

Det var svært at blive ringmærker i Danmark i de år, fordi der var for få pladser på fuglestationerne. Men Mark ville være ringmærker, så han tog et ophold på en svensk fuglestation – og det banede vejen for en dansk licens. Siden blev han så ringmærker på Christiansø, og mens han studerede biologi i Aarhus, var han med til at starte en ringmærkningsgruppe i Østjylland og efterfølgende Danmarks Ringmærkerforening.

"Jeg har altid registreret og noteret, lige fra hvilket foder, som fuglene spiste på foderbrættet, til hvor mange arter, jeg kunne se på cykelturen til skole. Ringmærkning handler også om metodiske registreringer, som kan skaffe os ny viden om fuglene og i sidste ende gøre det muligt at beskytte dem bedre", siger Mark Desholm.

Ville være formidler

De små aluminiumsringe om trækfuglenes ben er stadig vigtige for fugleforskningen, men de senere år er der kommet anderledes højteknologiske metoder til. Satellitsendere, GPS-loggere og meget andet. Det har givet trækfugleforskningen et stort spring fremad, og Mark Desholm har selv været en af foregangsmændene, når det gælder ny teknologi i forskningen. Men faktisk var han tæt på at vælge en helt anden livsbane.

"Formidling har også altid interesseret mig. Jeg havde nogen småjobs efter jeg var færdig med studiet, og så tænkte jeg, at det var værd at forsøge sig hos Danmarks Radio".

P1 er ikke noget nemt sted at få foden inden for, men Mark Desholm ville. Så han gjorde sig ulejligheden med selv at skaffe teknisk udstyr og indspille en radioudsendelse uden forudgående aftale. Den sendte han så til den daværende redaktør af naturprogrammerne på P1, og det gjorde åbenbart indtryk. Mark Desholm lavede tre udsendelser om duehøgen, odderen og sangsvanen, inden forskningen igen kaldte på ham. Det var Danmarks Miljøundersøgelser på Kalø, som kom med et tilbud, han ikke kunne sige nej til: Feltarbejde med trækfugle ved en kommende vindmøllepark ud for Gedser.

Fremtiden i DOF

Netop vindmøller og fugle har siden været Mark Desholms specialitet. Han lavede sin phd om kollisioner mellem trækfugle og vindmøller, og han har som seniorforsker på det nuværende Institut for Bioscience på Aarhus Universitet taget meget ny teknologi i anvendelse for at udforske trækfuglene.

"Der er et eller andet med mig og teknologi. Jeg har også taget et flycertifikat for bedre at kunne følge rovfuglernes bevægelser i luften", siger han. Nu bliver det så DOF, der får glæde af Mark Desholms lyst og vilje til både forskning og formidling:

"Det bliver en spændende forandring at komme fra forskernes verden til en organisation, hvor man hele tiden tænker i formidling. Men for DOF gælder det i høj grad om at fortsætte de vigtige projekter, som foreningen har kørt i årevis. Det er de mange data fra de frivillige punkttællere, fra folk der indtaster i DOFbasen og projekter som Atlas III, der er rygraden i DOF's arbejde. Ingen andre grønne organisationer har noget lignende. Jeg håber så at kunne bidrage med nye teknologiske løsninger og analysemetoder", siger den nye leder af naturfaglig afdeling.

BLÅ BOG

Mark Desholm

Født 1968 i Glostrup, opvokset på Vesterbro, flyttede som 10-årig med forældrene til Vojens i Sønderjylland. Medlem af DOF i ca. 30 år.

Startede som ringmærker på Stora Fjäderägg ved Umeå i 1990, ringmærker på Christiansø foråret 1991. Samme år begyndte han på biologi på Aarhus Universitet. 1998 speciale om almindelig ryles rastestrategi på Tipperne i Ringkøbing Fjord.

1998-99 freelance-ansættelser ved bl.a. DR. Ansat som forskningsassistent ved Danmarks Miljøundersøgelser 1999, phd i biologi ved Københavns Universitet 2006 indenfor emnet: "Wind farm related mortality among avian migrants", seniorforsker ved Aarhus Universitet 2006-2014.

Siden 1. juni 2014 afdelingsleder for Dansk Ornitologisk Forenings Naturfaglige Afdeling.

Naturaktivister på Malta

Så er vinderne kåret i DOF og Natur og Ungdoms konkurrence om en rejse til Malta. De tre vindere skal i en uge i september deltage som naturaktivister på Raptor Camp Malta. Her skal de sammen med naturaktivister fra hele Europa være med til at beskytte trækfuglene mod krybskytterne på Middelhavsøen.

De tre vindere er:

Birgitte Apel Jakobsen, 26 år, nyuddannet biolog fra Odense.
Mark Emil Christensen, 24 år, under uddannelse som dyrepasser, Skovlunde.
Mette Lindorff Aagesen, 26 år, lærerstuderende, København.

I næste nummer af Fugle og Natur (november) kan du læse om naturaktivisternes oplevelser på Raptor Camp.

Birgitte Apel Jakobsen

Mark Emil Christensen

Mette Lindorff Aagesen

Godt udstyr

Naturbutikken har fået en ny og forbedret webshop. Kig ind på www.naturbutikken.dk, hvor du også kan tilmelde dig vores nyhedsbrev. Alt overskud fra salg går til vores arbejde for at beskytte de vilde fugle og naturen.

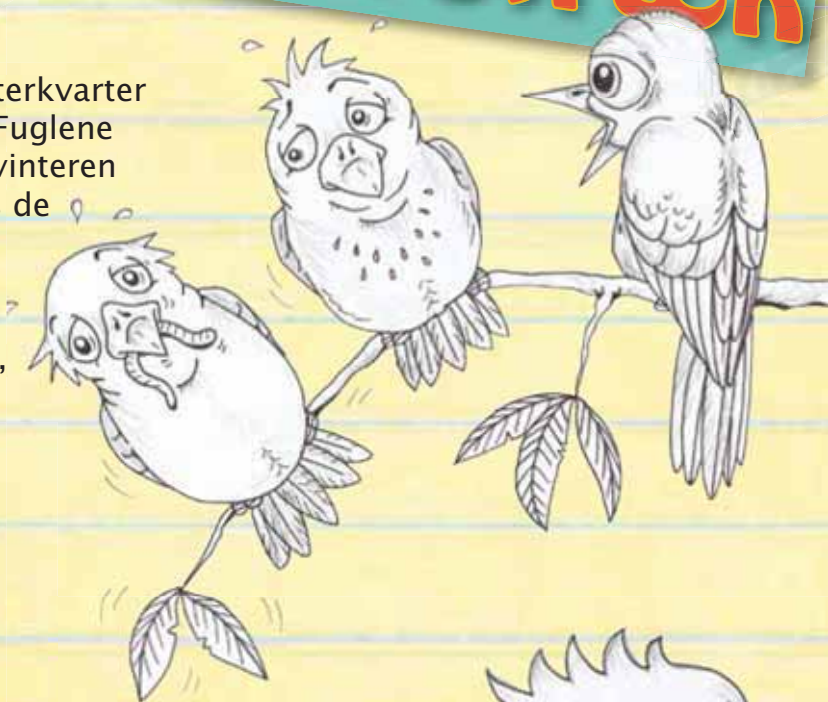

Rookie

Efterårstræk

Trækfugle

Om efteråret flyver mange fugle til deres vinterkvarter i de varme lande. Fuglene kaldes trækfugle. Fuglene lever af insekter, som de ikke kan fange om vinteren her i Danmark. De risikerer at dø af sult, hvis de ikke flyver sydpå. Trækfuglene flyver mange tusinde kilometer om efteråret og igen om foråret, hvor de flyver tilbage til Danmark. Alle de fugle der er billeder af her på siderne, trækker sydpå om vinteren.

Vidste du...
at mursejleren
tilbringer næsten
hele sit liv i
luften? Den kan
både parre sig
og sove, imens
den flyver, og den
lander kun, når
den ruger sine
unger ud.

Hedehøg - foto: Torben Andersen

Gøg - foto: Erik Biering

Madpakke

Fuglene skal bruge mange kræfter til den lange tur til deres vinterkvarter. Derfor må de spise sig tykke og fede, inden de tager afsted. Det er meget forskelligt, hvor mange stop fuglene gør på deres vej til vinterkvartererne.

Klyde - foto: Ulrik Bruun

Til verdens ende og tilbage

Hvor langt skal trækfuglene cirka flyve fra deres vintersteder?
Følg stregerne og find svaret.

foto: Ulrik Bruun

foto: Kamma Mogensen

foto: Klaus Dichmann

foto: Mogens Wedel Heinen

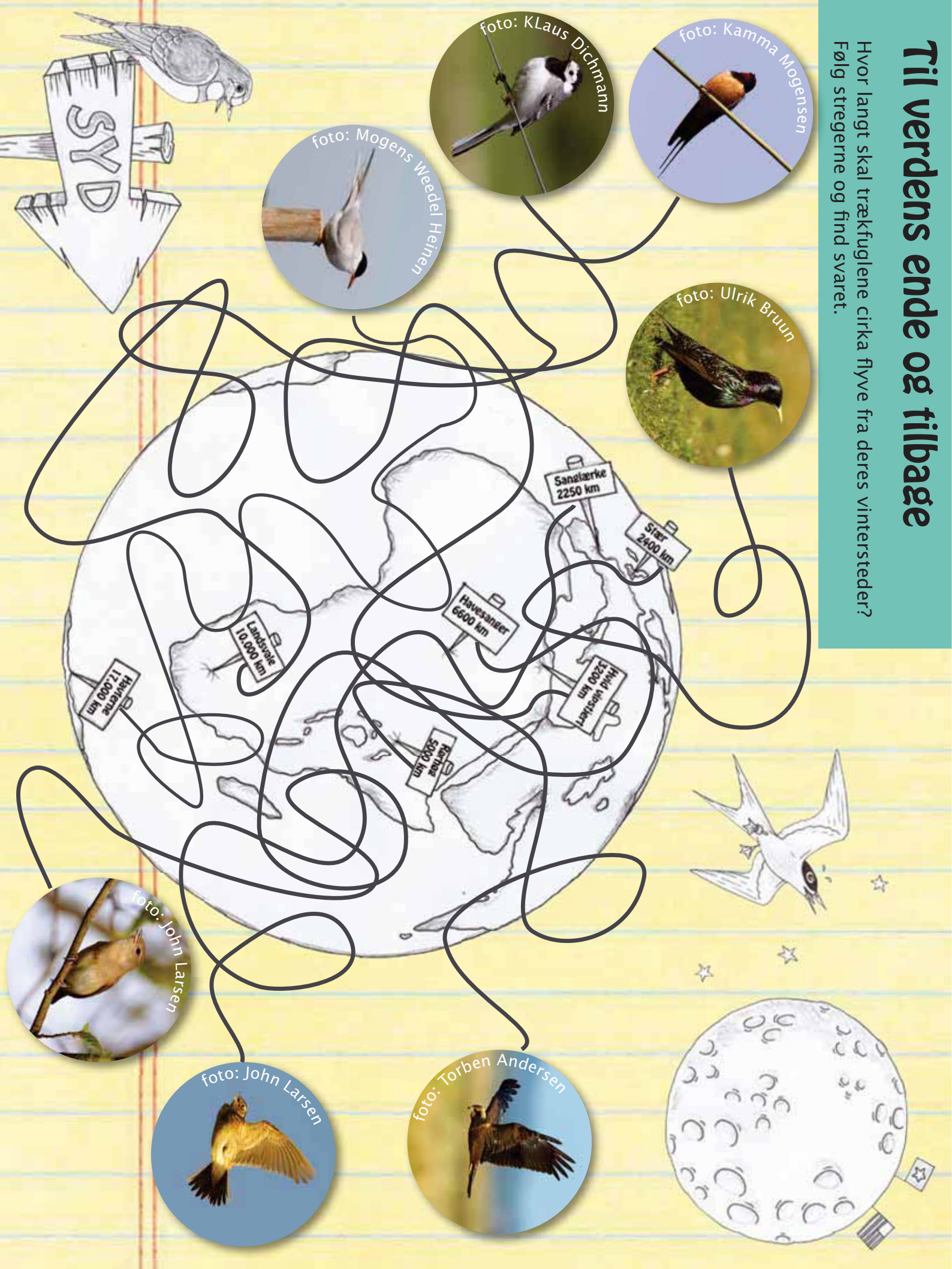
foto: John Larsen

foto: Torben Andersen

foto: John Larsen

Du kan tage plakaten ud og hænge den op

Havterne

Havternen er omkring 35 cm lang. Den har mørkerødt næb, og dens røde ben er så korte, at man næsten ikke kan se dem. Den spiser små fisk og skaldyr, som den fanger ved styrtdykning, som du kan se på billedet her.

Tag med på en farlig rejse

Det er en farlig rejse, fuglene skal ud på. De kan møde både sne- og sandstorme, tåge, tørke og mange andre forhindringer. Du kan selv prøve, hvor farlig rejsen er ved at spille Svalespillet. Du finder spillet på hjemmesiden: www.dof.dk/rookie

GPS mystik
Forskerne ved allerede, at fuglene bl.a. bruger deres lugtesans, solen og stjernerne, når de skal finde vej. Men forskerne kan ikke forstå, **hvordan** f.eks. de unge fugle ved, at de skal flyve til Afrika om vinteren.

Ringmærkning

Det var danskeren Hans Christian Cornelius Mortensen, der i 1899 fandt på at sætte ringe om fuglenes ben, så man kunne finde ud af, hvor de fløj hen om vinteren. På ringen stod oplysninger om, hvornår og hvor fuglen var blevet mærket.
Du kan læse mere om ringmærkning på: www.dof.dk/rookie

Vidste du...
at instinkttrækkere er fugle, der trækker på et bestemt tidspunkt af året - uanset vejrforhold?

Vidste du...
at vejrtrækkere er fugle, der trækker, når vejret bliver for koldt?

Månen tur-retur

Havternen er den trækfugl, der flyver allerlængst. Den flyver fra ynglepladserne helt oppe fra Grønland, videre til Skandinavien og derefter til overvintringspladser i Antarktis ved Sydpolen. Når det bliver sommer, flyver den tilbage igen. På et år flyver den 71.000 km. Det er næsten to gange rundt om Jorden. I løbet af hele sit liv flyver den omkring to millioner km. Det er lige så langt som tre gange frem og tilbage til Månen!

I teorilokalet præsenteres arterne og deres sang, inden de ankommer til fuglekoret, foto: Rikke Rørbech. Indsat: Broget Fluesnapper, foto: John Larsen.

Pip, pip... pip, pip- faldera

Af Rikke Rørbech

Rapport fra en kursist, der i dette forår har lært at sige: Tif, taf, tif, taf og nu kan slå triller med tungen. Rikke Rørbech har været på fuglestemmekursus hos DOF Østjylland.

"Djøj, tef, det lyder ligesom når man prøver at tænde en lighter. Som når man lader tommelfingeren scrolle ned over det lille metalhjul", Djuf, djuf, man kan ikke kalde det for sang, mere som lyde. Der findes mange kernebidere, der flyver rundt oppe omkring i de høje træer, som vi aldrig ser, men vi kan høre dem".

Peter Hjeds underviser på DOF Østjylland's stemmekursus i Aarhus. Vi sidder i skoletjenestens lokale på Naturhistorisk Museum BioX på Aarhus Universitet. Rundt i lokalet står akvarier med kæmpe tudser, slanger og skildpadder. Lugten i lokalet sender minder tilbage til barndommens støvede lokale, hvor de luvslidte, godt faldede fugle stod i glaskabet.

Vi er 20 fugle interesserede, der er mødt op til den første lektion, her i slutningen af februar. Der er stor spredning i vores viden om fugle. Her sidder både meget dygtige og engagerede fuglefolk fra DOF-Østjylland, medlemmer af Fugleværnsfonden, et par fra fuglepigerne og endelig deltagere, der virker helt grønne udi ornitologien. Peter Hjeds er selv en garvet fuglenørd, der til dagligt underviser i folkeskolen.

Han klør sig i nakken. Ikke nogen helt nem opgave at skulle nå alle. "Hvordan pokker er det nu? Hvorfor virker Power Pointen ikke?", starter Peter ud. Han rykker i ledninger og klikker febrilsk på laptoppen. Et par af kursisterne kommer med et par gode råd. Så er der hui igenem og aftenens første lektion kan starte. To små højtalere skratter, og der bliver skruet op på fuld styrke. "Sild sild – akvavit, akvavit...o.s.v", lyder ud i lokalet. Sangdroslens sang kender de fleste.

Du lærer 45 fuglestemmer

Tvilen stod til at læse i panden på samtlige deltagere, da Peter Hjeds introducere målet med stemmekurset.

"Vi går stille og roligt frem. Hører ca. seks fugle hver gang. Jeg fortæller om deres levesteder og særkende. Vi slutter af med at repetere stemmerne, nu kun ved at lytte. Så skal de gerne sidde lige i skabet!"

Det er første gang et fuglestemmekursus ligger i DOF Østjylland regi. Lektor i biologi, Ole Lilleør, har afholdt stemmekurser i DOF-Nordvestjylland for år tilbage. I mange år har medlemmer i resten af landet efterlyst kurser udviklet og afviklet af dygtige DOF-medlemmer. Samtidig med de otte teoretiske lektioner, som afvikles henover

foråret, er der indlagt fire ekskursioner. Kurset er bygget op, så vi lærer de fugle at kende, der er ankommet til landet eller som snart kommer og vil deltage i fuglekoret.

Fuglekoret live

Tidligt i april er vi af sted på den første ekskursion til Brabrand Sø i Århus. Peter kender turen rigtig godt. Han fortæller, at sidst der var Atlasregistrering, var denne lokalitet et af hans områder. Han talte 90 forskellige arter, der yngler her. Aftenen er iskold. På trods af kulden har Tune bagt kage.

"Den nåede ikke helt at blive færdig, men den er eller nærmere var stadig lun." fortæller han. Tune er en travl familiefar, der er hastet hjem fra arbejde for at nå både kage og kursus.

Vi kaster os over hans bagværk, som står på et nedslidt bord-bænke sæt, der er placeret tæt ved det lille fugletårn. Vinden får fart henover søen og rammer os, men vejret er klart og vi ser solnedgangen. På vej tilbage til bilerne er der pludselig vigør i hættemågekolonien. Vi ser årets første rørhøg, en hun, der svæver lavt henover mågekolonien. Glæden ved at følge fuglenes komme bliver vakt i os alle.

Der bliver lavet en artsliste efter denne tur, og der blev noteret 35 arter på den kolde

forårsaften. Men nu begynder deltagerne at forstå fordelene ved at kende stemmerne, for vi var flere der hverken så træløberen eller den netop ankomne gransanger, men vi hørte og genkendte fuglene.

Vi vendte fortrøstningsfulde hjem til en ny aften med teoriundervisning.

Vakler i troen

Hver teoriaften starter med at høre, om nogen af deltagerne har været af sted på fugleture og haft nogen oplevelser. Nogen har besøgt marsken og set de tusindvis af gæs, der samles inden trækket nordpå. Andre har set havørnen jage. Nu er vi blevet opmærksomme på de fugle, der begynder at ankomme til landet. Peter viser os, hvordan vi kan gå ind på DOF-basen, og se hvor en netop ankommen fugl er observeret først. Her drejer det sig om broget fluesnapper.

"Se, den er observeret i går, det er tidligt, vi har kun den 10. april. Og lad os læse hvad han skriver ude i siden af observationen, det er ret udførligt, når det er lidt atypisk". Han fortæller videre, at hvis det er en af de gamle kendte ornitologer, der indberetter en fugl, så er sandsynligheden for, at det er rigtigt, større. Der er en vis sport i at være den første, der hører en hjemkommen sanger.

*Der kigges højt i træerne ved Brabrand Sø,
foto: Rikke Rørbech.*

Næste gang vi mødes til stemmekursus i felten, går turen til Salten Langsø. På vej ned ad markvejen sidder bomlærken og fløjter i vejtræets top. Senere går vi igennem blandet fyr- og løvskov. Nu er de der alle sammen, rødhals, misteldrossel, munk, løvsanger, gærdesmutte..... Nu kniber det for flere af os at skille de mange fuglestemmer fra hinanden. Vi lytter og lytter, så ørene stritter uforholdsmæssigt meget. Peter er trænet og kan dechifrere de enkelte stemmer. Nu fløjter han også stemmerne, og det hjælper de lettere forvirrede kursusedtagere. Vi gætter og enkelte bud er sandelig rigtige. Vi kigger lidt stolte på hinanden. Jo, kurset har sandelig haft en gunstig indvirkning, og nu har vi lært en metode, så vi selv kan fortsætte med at øve fuglestemmerne sommeren over.

Rikke Rørbech

Gransanger, foto: Ulrik Bruun.

Lyt engang! Peter Hjed har hørt den første Gransanger, foto: Rikke Rørbech.

KORT NYT

Hjælp til Odense Fjord

Den mishandlede Odense Fjord skal have nyt liv gennem omfattende naturgenopretning og flere jagtligge reguleringer.

Sådan lyder budskabet i et imponerende nyt bogværk på over 400 sider om Odense Fjord, udgivet af DOF Fyn og skrevet af "Fjord-Kurt", Kurt Due Johansen, som har fulgt udviklingen i området gennem årtier.

De omfattende naturødelæggelser ved Odense Fjord har betydet, at mindst 15 ynglefugle er forsvundet helt fra fjorden. Derfor er der akut behov for naturgenopretning af vådområder og begrænsning af forureningen med næringsstoffer. En af de største opgaver bliver nemlig at få ålegræsset tilbage til fjorden, fremgår det af rapporten. Den tredje store udfordring bliver ifølge forfatteren at få styr på den voldsomme jagtligge udnyttelse af Odense Fjord.

Hæder til Hans Meltofte

Hans Meltofte, mangeårigt hovedbestyrelsesmedlem i DOF og formand for foreningens naturpolitiske udvalg, er blevet hædret med ridderkorset af Dannebrogordenen.

Hans Meltofte blev slået til Ridder af Dannebrog på Fredensborg Slot den 28. maj. Ordenen blev overrakt af Prins Henrik med begrundelse i Hans Meltoftes store engagement for naturen, hans bestyrelsesarbejde i WWF og Dansk Ornitologisk Forening – og ikke mindst hans arbejde med Arktis, blandt andet som hovedredaktør på Arctic Biodiversity Assessment fra 2013. Det er den første statusrapport, der dækker den samlede biologiske mangfoldighed i Arktis. Hans Meltofte er ansat som seniorrådgiver ved Institut for Bioscience ved Aarhus Universitet.

Nordjylland LOKAL

DOF Nordjylland

Møder i Aalborg

Golfhuset . Borgmester Jørgensensvej 11
Kontakt: Henrik Møller Thomsen (tlf. 22 53 15 76 / henrida@gmail.com)

Møder i Frederikshavn: Knivholt Hovedgård. Hjørringvej, Naturlokalet.
Kontakt: Carsten Sørensen (tlf. 23 65 64 39)

Møder i Hjørring: Kulturhuset . Dronningsgade
Kontakt: Peter Kristensen (tlf. 98 99 50 40)

Se desuden hjemmesiden www.dofnord.dk

MØDER

Møder på Knivholt Hovedgård, Frederikshavn. Tors. 4/9, tors. 2/10, tors. 6/11. Programmet er endnu ikke fastlagt, men følg med på dofnord.dk

Madagascar ons. 17/9 kl. 19. Salen, Skolegade 4, Hjørring. Margit Ringkjøbing besøgte i oktober 2013 Madagascar. Fra den 1. - 22. oktober var hun sammen med andre på rundtur fra nord til syd. Hun besøgte 7 forskellige reservater, hvor hun bl.a. oplevede 26 forskellige lemurerarter, kamæleoner, alle i fantastiske farver store som små. Hun så 127 arter af fugle, heriblandt mange endemiske, samt flyvende hunde. Margit fortæller om turen. Dels natur og kultur, om indbyggerne og deres livsstil. Det hele sammensat i film og foto. Mødeleder: Peter Kristensen (tlf. 21 46 10 81).

Nordsøen rundt ons. 22/10 kl. 19. Salen, Skolegade 4, Hjørring. I forbindelse med at Nordsøen Oceanarium i Hirtshals i 2014 har 30 år jubilæum har Anders Østerby foretaget en rejse omkring Nordsøen. Turen starter i Lysekil i Sverige gennem Norge til Shetlandøerne, ned gennem Skotland og England for at rejse tilbage til fastlandet igen. Vi følger An-

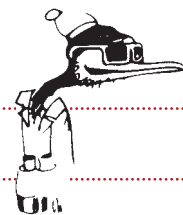
ders' færd over fuglefjeld på Shetland, gennem diverse fiskeauktioner og lokale pubber. Mødeleder: Peter Kristensen (tlf. 21 46 10 81).

Uganda tors. 6/11 kl. 19.30. Golfhuset, Aalborg. Hans Christophersen holder foredrag om en to ugers tur til Uganda afholdt i februar 2014.

TURE

Tredækker tur til Toftegårds enge søn. 7/9 kl. 15-20. P-pladsen ved McDonalds, Nordstjernevej 8, Aabybro. Turens overordnede formål er at eftersøge tredækker på arealerne langs Ryåen (Toftegårds Enge, Voldkær, Øster Rendbæk og Stavad Enge etc.). Turen kan dog ændres, hvis det vurderes, at områderne er for tørre til at det giver mening at eftersøge denne art. I tilfælde af dette vil vi besøge en af de nærliggende lokaliteter fx Ulvedybet eller Rødhush Strand, hvor fokus vil blive på at studere de forskellige dragter af ungfugle hos årstidens vadefugle. Husk gummistøvler. Turledere: Henrik Møller Thomsen (tlf. 22 53 15 76) og Rune Sø Neergaard (tlf. 61 16 69 36).

Østjylland LOKAL

DOF Østjylland

Kontakt:

Kim Skelmose . Skovsbjergvej 18, Gl. Rye . 8680 Ry
Tlf. 27 73 40 70 . gestaltskelmose@gmail.com

Følg med i listen over ture og møder på www.dofoj.dk. Der tilføjes løbende nye arrangementer, ligesom der kan være ændringer til nedenstående.

MØDER

Billeder og indtryk fra New Zealand tirs. 30/9 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X Natur lokalet. New Zealand har en utrolig flot natur og nogle af Verdens mest fantastiske fugle. Jørgen Mørup Jørgensen besøgte i efteråret 2013 de fjerne øer og så bl.a. kiwier om natten på Stewart Island og og albatrosser på Otago-halvøen. Foredraget ledsages af talrige billeder.

Er lysbuget knortegås på vej til nedtælling? tirs. 11/11 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum, auditoriet. Preben Clausen, seniorforsker ved institut for Bioscience, Aarhus Universitet fortæller om lysbuget knortegås og dens bestandsudvikling.

TURE

Mossø og de midtjyske søer kl. 9. Ry Station. Fælleskørsel til fuglerige steder ved søerne. Stederne varierer alt efter vejr og sæson. Vi anbefaler samkørsel fra Ry, for at begrænse antallet af biler, så tag også 20 kr. med til chaufføren. **Søn. 7/9:** Turleder: Leif Nørgaard Schmidt (tlf. 29 70 20 68), **søn. 5/10:** Turleder: Leif Nørgaard Schmidt (tlf. 29 70 20 68), **søn. 2/11:** Turledere: Claus Ole Madsen, Hans Jørgen Nielsen, Peter W. Just, Rita og Alan Hazell, Leif Nørgaard Schmidt. Ved spørgsmål ring på tlf. 23 48 02 04.

Knopsvanen blev valgt som nationalfugl i programmet *Dus med Dyrene* i 1984. Den fejrer således 30-års jubilæum som nationalfugl i år.. Foto: Torben Andersen.

Bustur til Mandø og vadehavsområdet søn. 28/9. Egå engsø kl. 7.30 og P-plads ved Viby Torv tæt på Viby Kirke kl. 8. Efter aftale kan der samles op på vej sydpå. Forventet hjemkomst kl. 20. Vi kører fra Aarhus direkte til Vadehavscentret. Forventet ankomst 10.30. Her stiger der en naturvejleder ind i bussen, og vi kører over til Mandø. Naturvejlederen vil guide os rundt på øen. Det er muligt, at vi skal gå op til 3 km. for at finde et godt sted. Hvis man gerne vil med til Mandø, men ikke er godt gående, kan man blive i nærheden af bussen. Den medbragte madpakke indtages et passende sted på øen. Vi kører tilbage til fastlandet kl. ca. 14. Herefter kører vi nordpå til Kongeåslysen og Økseno, hvor vi forhåbentligt får udsyn til en masse vadefugle. Naturvejlederen er med os til kl. ca. 15.30. På hjemvejen kører vi forbi Sneum Engsø. Det bliver en tur, hvor der er fokus på gæs, ænder og vadefugle m.m. Hvis det blæser meget, må vi ændre i ruteplanerne. Der er flere gode fuglesteder i Syd- og Vestjylland, så vi skal nok få en god tur. Guiden fra vadehavscentret vil fortælle om vadehavets betydning for fuglene. Foreningen køber brød og ost, som indtages på vej til vadehavet. Der er fri kaffe/te i bussen, og der kan købes øl og vand. Husk gerne et krus. Tilmelding ved at indbetale kr. 450kr på Giro konto 551 0961 (Kort nr. 01) eller ved netbank overførsel til Reg. nr. 1551 Konto 5510961. Mærk indbetalingen: Vadehavet. Samtidig bedes du sende en e-mail til Birgitte (blochtandersen@gmail.com). Tilmeldingen er første gældende, når pengene er sat ind. Max. 30 deltagere. Der gælder først til mølle princippet. Tilmeldingsfrist d. 14/9. Ved tilmelding giv da venligst besked om, hvor du stiger på bussen. Max 30 deltagere. Turen gennemføres ved mindst 20 tilmeldte. Turledere: Birgitte Loch Andersen (tlf. 22 83 64 78) og Bjarne Golles.

Specielt for
KVINDER

FUGLEPIGERNE

Samkørsel. Hvis du er interesseret i samkørsel bedes du tilmelde dig til Lotte (lotte.skjaerbaek@gmail.com eller på tlf. 25 77 52 32). Se tilmeldingsfrist under de enkelte ture. Oplys om du kan lægge bil til eller du ønsker en plads samt hvilken by/bydel, du kommer fra. Vi deles om brændstofudgifterne.

Lille Vildmose lør. 13/9 kl. 10-15. P-pladsen ved Lille Vildmosecentret, Birkesøvej 16, Storvorde. Vi vil besøge områdets gode fugletårne og vandre ad plankestierne. På bilturen rundt i området vil vi også stoppe op undervejs og se på fuglelivet, bl.a. ved Hegnsvej, hvor vi håber, at se kongeørnene. Der er også chance for at støde på rørhøg, traner, havørn, blå kærhøg og et par falke. Desuden forventer vi at se diverse lappedykkere, ænder og gæs. Turledere: Lotte Skjærbaek (tlf. 25 77 52 32) og Rikke Rørbech (tlf. 22 24 98 50). Tilmelding til samkørsel senest d. 10/9.

Kongens Mose, Sølsted Mose - og sort sol lør. 4/10 kl. 12.30-19.30 (hjemkørsel). Fugletårnet i Kongens Mose, Teltkrovej, Løgumkloster. Draved Skov er det største stykke urørte skov i Danmark. Vi starter med at spise frokost og se på fuglelivet fra tårnet. Måske er vi heldige at se de traner. Herefter går turen til Sølsted Mose, hvor vi planlægger at gå et par km. Sølsted Mose er et af Fugleværnsfondens nye reservater og et enestående stykke dansk natur. Sidste punkt er forhåbentlig en storslået stæreopvisning, men inden da bliver der tid til at besøge endnu en lokalitet. Et godt bud kunne være Saltvandssøen ved Margrethe Kog/Rickelsbüller Kog, men det afhænger lidt af, hvor stærene forventes at gå til ro. Foruden stærene skulle turen gerne byde på gæs, vadefugle og ænder samt et par rovfugle. Vi tager Trangia-sæt med, så vi kan få varm suppe (husk skål og ske), mens vi venter på stærene. Tag en 10'er med til indkøbsholdet. Turledere: Lotte Skjærbaek (tlf. 25 77 52 32) og Astrid Agerholm (tlf. 29 21 30 49). Tilmelding til samkørsel senest 1/10.

8-9/11. Turen er under afklaring. Følg med på: fugle piger.wordpress.com/turen-gar-til/

DOF Sydøstjylland

Kontakt:

Hans Pinstrup . Dalagervej 95 . 8700 Horsens . Tlf. 75 64 27 73
www.dof-sydostjylland.dk
E-mail til lokalafdelingen sendes via hjemmesiden

MØDER

Fugletræk ved Eilat tirs. 11/11 kl. 19-22. Bygningen, Anlægget 14, Vejle. Hans Henrik Bay fortæller om og viser billeder fra en tur til Eilat i Israel i foråret 2014.

Trækfuglekursus. DOF Sydøstjylland udbyder i efteråret 2014 trækfuglekursus for alle interesserede. Kurset strækker sig fra september til november og indbefatter otte mødeaftener á to timer på hverdage samt fire ekskursioner (hver ca. tre timer) i weekender. På kurset vil du med hjælp af kompetente undervisere få både teoretisk og praktisk træning i genkendelse af 50 almindelige trækkende vadefugle, andefugle og rovfugle, så du er rustet til på egen hånd at se på trækfugle i felten. Mødeaftenerne bliver i Bygningen kl. 19-21, og ekskursionerne bliver aftalt nærmere den første aften. Prisen for deltagelse er 875 kr. Max. 20 deltagere. Tilmelding sker efter først-til-mølle princippet på e-mail: conny.brokkholm@mail.dk. Ved tilmelding får du svar på, om du har fået plads på kurset, hvorefter du indbetaler kursusafgiften. Kurset gennemføres ved min. 12 deltagere. Kursusleder: Conny Brokkholm (tlf. 24 49 85 04).
Dato for mødeaftener: 2/9, 9/9, 16/9, 30/9, 7/10, 21/10, 28/10, 4/11.
Dato for ekskursioner: 14/9, 5/10, 26/10, 2/11.

TURE

Rosenvold kl. 6.30. P-pladsen ved Rosenvold Lystbådehavn. Hvis vejret er godt forventes et pænt fugletræk med mulighed for mange forskellige fugle. I tilfælde af regn aflyses turen. Turleder: Hans Pinstrup (tlf. 75 64 27 73). **Lør. 13/9, lør. 20/9**

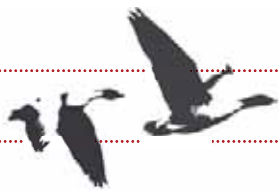
Kongens Kær tirs. 23/9 kl. 16. Udsigtsplatformen, Ribe Landevej. Alle er velkomne, også de uerfarne. Der vil være fokus på fuglenes tilpasning til forskellige livsbetingelser. Turen er ikke fysisk hård. Turleder: Boris Schønfeltdt (tlf. 20 48 20 58). Vel mødt.

Blåvand og Filsø lør. 4/10 kl. 6.30. P-pladsen på hjørnet af Borgvold og Sjællandsgade i Vejle. Her kan parkeres uden afgift på lørdage. Herfra kan eventuelt arrangeres samkørsel. Forventet ankomst til Blåvand fuglestation kl. 8 og fuglekig ved Filsø efterfølgende. Turen slutter sidst på eftermiddagen. Turleder: Jørgen Pagh (tlf. 75 81 41 57/22 66 22 34) - yderligere oplysninger fås ved henvendelse til turlederen.

Rosenvold ons. 22/10 kl. 7. P-pladsen ved Rosenvold Lystbådehavn. Hvis vejret er godt forventes et pænt fugletræk med mulighed for mange forskellige fugle. I tilfælde af regn aflyses turen. Turleder: Hans Pinstrup (tlf. 75 64 27 73).

DOF Vestjylland

Kontakt:

Formand: Lars Holm Hansen . Sandbækvej 26 . 6971 Spjald
Tlf. 22 96 13 17. Mail: formand@dofvestjylland.dk

Ture: Poul Krag . Skrænten 15, Sevel . 7830 Vinderup
Tlf. 97 44 84 17 / 22 36 02 36 . Mail: poulkrag@tdcadsl.dk

Seniorture: Peder J. Pedersen . Mejdalvej 14 . 7500 Holstebro
Tlf. 97468481 / 23678875 . Mail: seniorture@dofvestjylland.dk

Se nyheder og flere ture på www.dofvestjylland.dk

TURE

Fuglelivet i Skjern Enge kl. 9-13. Fugleskjulet ved vejen mellem Lønborg og Skjern. Turguide: Jens Hasager Kirk (tlf. 20 72 83 78 / jhkirk@ofir.dk). Turen er handicapvenlig og egnet for gangbesværede.
Lør. 6/9: De sidste skestørke og trækkende vadefugle ses på de fladvandede arealer. Store flokke af grågæs og ænder begynder at indfinde sig i ådalen. Vi starter i Hestholmtårnet. Her ses ofte flokke

af gul vipstjert og dobbeltbekkasin. Bagefter beslutter vi, hvad vi skal på udflugt efter. **Søn. 9/11:** Engene vrirler med gæs og svaner, og på markerne løber viber og hjejler. Havørnene viser unger frem. Vandrefalken, bjerglærker og lapværlinger ser vi måske også.

Efterårstræk på Geddal Strandenge søn. 7/9 kl. 10-12. P-pladsen ved Geddal Enge. Denne dag vil skrænten og fugletårnet være bemandet med ornitologer og teleskoper. Kom forbi og hør om fuglene og få dem udpeget i teleskop. Almindelig ryle, vibe og hjejle samt mange svømmeænder, som pipeand, gråand og krikand ses sammen med grågæs. Måske vandrefalk eller en sjældenhed. Turledere: Steen Fjederholt og Leif Novrup m.fl. Arrangeres i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen, Midtjylland.

Åben Ådal: Fuglekig i Skjern Enge kl. 13-16. Fugleskjulet ved vejen mellem Lønborg og Skjern. Ådalen vrirler med fugle. Teleskoperne er stillet op, og vi fortæller om de fugle, vi ser. Turguide: Marianne Linnemann, Børge Vistisen, Tage Madsen, Søren Jessen (tlf. 20 14 50 10 / 23 64 14 06 / linnemann.marianne@gmail.com). Arrangeres i samarbejde med Naturstyrelsen Blåvandshuk og Danmarks Naturfredningsforening. Turen er handicapvenlig og egnet for gangbesværede.
Søn. 21/9: Fra fugleskjulet på Lønborgvej kan vi masser af trækkende vadefugle og ænder. Sandsynligvis ser vi både gamle og unge havørne og vandrefalk. **Søn. 12/10:** Stort set alle arter af svømmeænder raster på vandfladerne sammen med store flokke af grågæs. Havørnene ses både flyvende og siddende. Fra fugleskjulet kan vi se masser af viber, hjejler og ænder.

Efterår ved Vest Stadil Fjord lør. 18/10 kl. 8-13. P-pladsen ved Bækbygård Strand ca. 10 km nord for Søndervig. Vi starter med lidt havobs. Ved vest Stadil Fjord er der på dette tidspunkt gode muligheder for forskellige gåsearter, flere arter rovfugle og småfugle. Vi holder kaffepause ved jagtthytten. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22 82 11 75 / jballegaard@pc.dk).

*Landsvale. I september og ind i oktober, kan man ønske svalerne farvel, når de drager på den lange rejse mod deres vinterkvarterer i Afrika.
Foto: Ulrik Bruun.*

Gråspurvvene

Specielt for
SENIORER

Hav og Bagland tors. 18/9 kl. 7-12. P-pladsen ved Bækbygård Strand ca. 10 km nord for Søndervig. For 2 år siden havde vi stor succes med en havobs, så nu prøver vi igen, selv om der ikke kan gives garanti for god havobs. Man må gerne støde til lidt senere på morgenen. Vi sidder i klitterne lidt nord for P-pladsen. Hvis havobsen helt svigter, tager vi ind i området ved Jens Bjerg-Thomsens hytte ved Vest Stadil Fjord. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22 82 11 75/jballegaard@pc.dk).

Nissum Fjord man. 20/10 kl. 9-13. P-pladsen ved Husby Kirke. Vi besøger forskellige obs-steder ved Nissum Fjord: Fjandø, ThorsmindeTange /Bøvling Klit og Thorsminde Havn. Ænder, gæs, vadefugle, rovfugle mv. Turleder: Peder J. Pedersen (tlf. 97 46 84 81/23 67 88 75/pjp@post7tele.dk).

Skjern Enge tors. 13/11 kl. 9-13. Det store Fugletårn på Lønborgvej (Hestholmtårnet). En traditionsrig tur med gæs fra nord, gulnæbbede svaner, rovfugle og med lidt held bjerglærke, snespurv og lapværling. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22 82 11 75/jballegaard@pc.dk).

Nordvestjylland

LOKAL

DOF Nordvestjylland

Kontakt:

Formand: Karsten Hansen. Nørrehede 12, Tange. 8850 Bjerringbro
Tlf. 40 47 89 24 . Mail: kikah38@gmail.com

Ture: Martin Høj Hansen . Tlf. 87 51 41 52
Mail: martin.hoj.hansen@gmail.com

Se mere på hjemmesiden: www.dof-nordvestjylland.dk/

TURE

Geddal Enge lør. 6/9 kl. 9-12. P-pladsen ved Geddal Enge, Geddalvej 58, Vinderup. Lige nu er der rigtig mange vadefugle på engene. Efterårstrækket er i gang, og der er masser af ryler, viber og andre vadere. Der er også chance for rovfugle, bl.a. vandrefalken. Turleder: Leif Novrup (tlf. 23 31 56 01).

Fugletur til Ulvedybet lør. 20/9 kl. 9-12. Fugletårnet, Bjergetvej, Aabybro. Ulvedybet Vildtreservat er en inddæmmede lavvandet brakvands fjord, hvor der forår og efterår raster mange trækfugle, vi håber at kunne se forskellige slags ænder og en del vadefugle, vi håber selvfølgelig også på at se nogle rovfugle. Turleder er Gitte og Kaj Jensen (tlf. 23 28 19 42), desuden vil Helle Marie Aver, der kender lokaliteten godt være med.

Fugletur til Agerø, Mors søn. 5/10 kl. 8-12. Agerø P-pladsen umiddelbart efter dæmningen, Agerøvej 23. Vi prøver om vi kan nå ud til, Holmene og Stenklipperne. Herude fjernet fra alt er der mulighed for at komme tæt på højarktiske vadefugle og Berglærker. Af og til ses Vandrefalken også her. Målet nås kun, hvis der er lavvandet, oftest efter nogle dage med østlige vinde. Det er anstrengende tur. Lange gummistøvler er nødvendige, ekstra sokker anbefales. Er det umuligt at nå der ud afkortes turen. I stedet besøges FVFs fugleskjul, Øst Agerøs strandenge og måske Syd Agerø, alle steder er der vadefugle og gæs. Turleder: Erling Andersen (tlf. 97 93 64 27/30 23 64 27).

Hanstholm/Roshage lør. 18/10 kl. 8-12. Roshage, Nordre Strandvej 41. Vi håber på hård vind fra en vestlig retning. Med de rette betingelser er der rigtig gode muligheder for at havfuglene ses fint fra Roshage. Foruden sortgrå ryle, lommer, alkefugle, suler, kjoever og malleuk m.m. kan vi håbe på overraskelser som f.eks. sabine-måge, stormsvale og skråpe. Ved 10-11 tiden runder vi hurtigt havnen og kigger efter gråmåge og hvidvinget måge. Turen slutter med en tur i koloni-/fyrhaverne. På denne årstid er der ikke så mange fugle i haverne, men der er altid en lille chance for sjældenheder så som fuglekongesanger, rødtoppet fuglekonge eller hvidbrynet løvsanger. Turleder: Martin Høj Hansen (tlf. 87 51 41 52/ martin.hoj.hansen@gmail.dk).

Hverdags-
TURE

Gråmejserne

Tissingvig og Rothholmene ons. 17/9 kl. 9-13. Tissingvig, p-pladsen 100 m. NØ for foderstofforretningen. Vi går en tur til det nye fugletårn, og ser hvad der er af fugle i søen. Derefter køre vi til Rotholmene, hvor der er masse af vadefugle og måske en enkelt vandrefalk eller dværgfalk. Vi vil gå en tur på 2-3 km. Turleder: Erling Andersen (tlf. 97 93 64 27/30 23 64 27).

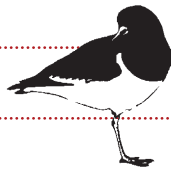
Vandretur langs Tange Sø tirs. 21/10 kl. 10-14. P-pladsen ved Trækstien på Søgade mod Bjerringbro. Fra p-pladsen vil vi, i så få biler som muligt, køre til Kongensbro og gå ad trækstien tilbage til Ans, en tur på ca. 8 km. Trækstien er for nylig blevet genoprettet men kan alt efter vejret være meget våd, derfor er vandtæt fodtøj nødvendigt. Turen går gennem et meget flot landskab, men vil nok ikke være særlig fuglerig på denne årstid. Der vil være begyndt at komme nogle vinterfugle og – hvem ved – måske en havørn. Tilbage i Ans hjælpes vi ad med at få hentet bilerne i Kongensbro. Turleder: Karsten Hansen.

RESERVATERNE

Fugletur til Agerø søn. 5/10 kl. 8-12. P-pladsen Agerøvej 32. Hovedmålet for turen er at nå ud til Holmene og Stenklipperne. Herude fjernet fra alt er der mulighed for at komme tæt på højarktiske vadefugle og eventuelle bjerglærker. Af og til vandrefalk. Målet nås kun, hvis der er lavvande, oftest efter nogle dage med østlige vinde. Det er en anstrengende tur. Langskaftede gummistøvler er nødvendige; tørre reservesokker anbefales. En lang vandrestav er god at have med. Turleder: Erling Andersen (tlf. 97 93 64 27/30 23 64 27).

DOF Sydvestjylland

Kontakt:

Kim Mogensen . Dalsvinget 44 . 7200 Grindsted . Tlf. 40 59 22 44
Email: kim.mogensen@mvb.net

Se også www.dofsydvest.dk

TURE

Falsterbo i Skåne 25/9-28/9. Vi har lejet 3 firemandshytter på Ljunggen Camping, dvs. der er 12 pladser, der tildeles efter først til mølle princippet. Vi tager af sted torsdag efter fyraften og er hjemme igen søndag eftermiddag/aften. Vi besøger Nordeuropas suverænt bedste efterårstræksted og håber at ramme én af de dage, hvor rovfugle i store flokke skruer sig op over næsset, inden de tager turen ud over Østersøen. Nærmere oplysninger om pris, tidspunkter etc. følger. For tilmelding og yderligere oplysninger kontakt: Kim Mogensen (tlf. 40 59 22 44/kim.mogensen@mvb.net). Turledere: Kim Mogensen og Sven Bødker.

Gyldensteen Enge på Nordfyn lør. 11/10 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19, Esbjerg. Hjørnet af P-pladsen længst fra biblioteket. Vi besøger det seneste store naturgenopretningsprojekt fra Åge V. Jensens Fonde: Gyldensteen Enge på Nordfyn. Der er tale om et nyetableret nor, idet man i slutningen marts slog hul på digerne, så havvandet siden er strømmet ind over de hidtil dyrkede marker. Hvis der bliver tid, besøger vi derefter en af de gode fuglelokaliteter ved Odense Fjord: Ølund eller Firtalsstrand. Tilmelding senest 9/10 til Søren Peder Nielsen (tlf. 40 87 58 82/sorenp@esenet.dk). Turledere: Kim Mogensen og Søren Peder Nielsen.

Vest Stadil fjord og Skjern Enge lør. 8/11 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Hjørnet af P-pladsen længst fra biblioteket. En klassisk efterårstur efter gæs, ænder og rovfugle. Tilmelding senest 6/11 til Søren Peder Nielsen (tlf. 40 87 58 82/sorenp@esenet.dk). Turledere: Kim Mogensen og Søren Peder Nielsen.

Rødhalsed gås er en ualmindelig gæst herhjemme, og enkelte individer bliver oftest fundet i store flokke af bramgæs. På trods af den flotte røde farve, kan den rødhalsede gås være ualmindelig svær at få øje på i en stor flok bramgæs.

Foto: Johanna M. Hartmann.

DOF Sønderjylland

Kontakt:

Formand: Gert Fahlberg. Sottrupskov 10. 6400 Sønderborg
Tlf: 74 46 83 21 E-mail: gert.fahlberg@bbsyd.dk

Ture: Karl Schlichter. Nørremark 36. 6230 Rødekro. Tlf: 74 66 13 96
E-mail: karl.schlichter@privat.dk

Panurus: Gabor Graehn. Nyvang 10. 6400 Sønderborg.
E-mail: gaborgraehn@gmail.com

Se også nyheder og ture på www.dof-sj.dk samt i Panurus

TURE

Formiddagstur til Trillen fre. 5/9 kl. 9-11.30. P-pladsen lige før Høruphav. Vi ser på forskellige ænder og evt. vadefugle. Turleder: Kaj Abildgaard (tlf. 30 20 84 56). Ring evt. om samkørsel.

Det tyske vadehav ved Schlüttsiel og Beltringharder Koog lør. 6/9 kl. 9-14. P-pladsen ved Tønder Svømmehal, Sønderlandevej 4. Vi vil bl.a. se flere hundrede skestørke samt ænder, vadere, gæs og rovfugle. Der er samkørsel. Husk pas. Turleder: Inger Sønnichsen (tlf. 23 62 99 34).

Oldenor lør. 27/9 kl. 9-11.30. P-pladsen på sydsiden i østlige ende. Vi har for haft sølvhejre, hav- og fiskeørn + en masse ænder mm. Turledere: Gabor Graehn (tlf. 42 72 04 40) og Hans J. Leth Hansen (tlf. 29 78 69 70). Ring evt. om samkørsel.

Kegnæs lør. 25/10 kl. 10-12.30. P-pladsen ved nordenden af Drejet. Vi ser på, hvad der er ved Hjortholm enge og Hartsø samt havet syd for Kegnæs. Turledere: Vera Jessen (tlf. 74 44 20 72) og Hans Jørgen Leth Hansen (tlf. 29 78 69 70). Ring evt. om samkørsel.

Gåsetur i marsken lør. 1/11 kl. 8-11. Ballum Sluse. Varighed 3 timer. Turleder: Inger Sønnichsen (tlf. 23 62 99 34).

Formiddagstur til Gråsten Søerne tors. 13/11 kl. 9-11.30. P-pladsen ved Slotshaven. Normalt ses ret mange arter, nogle i tusindvis. Turledere: Lars P. Hansen (tlf. 40 87 62 44) og Anker Hansen (tlf. 22 66 02 15). Ring evt. om samkørsel.

Fyn LOKAL

DOF Fyn

Kontakt:

Formand: Henrik Kalckar Hansen . Norddalen 27 . 5260 Odense S
Tlf. 30 70 90 38 . E-mail: kalckar@webspeed.dk

Eskursionsudvalg

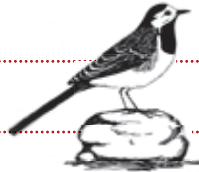
Michael Mosebo Jensen . Gammel Højmevej 104 . 5250 Odensen SV.
Tlf. 26 82 07 29 . E-mail: mmj@doffyn.dk

TURE

Ringmærkning ved Keldsnor søn. 7/9. Der bliver hvert år ringmærket mange fugle hos KNF, Keldnor Fuglestation. En af de faste ringmærkere, Michael Bjerregård, vil gerne fortælle om ringmærkningen i feltet og fremvise et udsnit af dagens fugle. Tilmeld dig til Michael på tlf. 53 60 09 84 og hør nærmere om arrangementet.

Træktur til Dovns Klint søn. 5/10. Det er højt tid for mange rovfugle og småfugle over Klinten. Der kan næsten komme hvad som helst på Fyns bedste træksted. Mød op ved p-pladsen ved Dovns Klint, men tilmeld dig til turleder Kell Grønberg på tlf. 20 91 15 06 og hør, hvornår det hele starter.

Træktur til? søn. 12/10. Vi genoptager denne spændende genre, hvor vinden og vejret sætter pejling på, hvor i landet vi skal hen for at se trækkende fugle. Ring til turleder Eske Mortensen dagen før for at høre nærmere på tlf. 40 18 16 28.

RESERVATERNE

Hvæpsevågens Dag - Gulstav Mose søn. 7/9 kl. 10-12. Fugletårnet ved Gulstav Mose. Fugleværnsfondens lokale arbejdsgruppe står klar i fugletårnet ved Gulstav Mose med kikkerter og teleskoper samt hjælp til artsbestemmelse af de mange fugle, man i denne tid kan opleve trække sydover mod varmere himmelstrøg. Rovfugletrækket er gået i gang, og i dag er det jo Hvæpsevågens Dag, så mon ikke vi ser denne smukke rovfugl lægge vejen forbi fugletårnet?

Mød en fiskeørn - Tryggelev Nor søn. 7/9 kl. 13-15. P-pladsen ved Tryggelev Nor. I denne tid byder Tryggelev Nor på en masse vadefugle, ænder og rovfugle. Fiskeørnen kan ofte opleves styrtdykke efter fisk fra stor højde og det lille "piskeris" dværgfalken, ses ofte i lav højde over engene. Turledere: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe på Sydlangeland.

Bøjden Nor - lær ænderne at kende søn. 7/9 kl. 10-13. P-pladsen for enden af Dyndkrøvej. Gunnar Jørgensen og Per Havlit står klar med teleskoper, så du kan se fuglene på nært hold. Der er stadig store flokke af viber og højler i noret, og de sidste vadefugle fouragerer inden en lang rejse mod syd. I teleskoperne kan du også se gravand, gråand, pibeand, knarand, krikand, spidsand, taffeland og trolldand.

Mød en fiskeørn - Nørreballe Nor lør. 20/9 kl. 10-13. P-pladsen ved Nørreballe Nor. I denne tid byder Nørreballe Nor på en masse vadefugle, ænder og rovfugle. Fiskeørnen kan ofte opleves styrtdykke efter fisk fra stor højde. Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Fugletræk over Sydlangeland søn. 21/9 kl. 10-13. P-pladsen ved Gulstav Mose. I Fugleværnsfondens lille reservat på Sydlangeland og i de nærliggende gårdsskovs ruster i denne tid mange småfugle, inden turen går videre sydover. Efter et besøg i reservatets fugletårn lusker vi gennem Gulstav Vesterskov ned til stranden og videre til Dovns Klint. Hvis vejret er godt, er der her gode chancer for at opleve et flot rovfugletræk. Der følges op med en tur til Tryggelev Nor fra kl. 13.30 (se næste tekst). Turleder: Naturvejleder Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Fugletræk over Sydlangeland søn. 21/9 kl. 13.30-15. P-pladsen ved Gulstav Mose. Fortsættelse af turen til Gulstav Mose om formiddagen. I denne tid byder noret på en masse vadefugle, ænder og rovfugle. Fiskeørnen kan ofte opleves styrtdykke efter fisk fra stor højde, og det lille "piskeris", dværgfalken, ses ofte i lav højde over engene. Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Trækfugle på Sydlangeland - Åbent Hus i tårnet søn. 5/10 kl. 10-12. P-pladsen i svinget ved Gulstavvej, syd for Bagenkop. Fugleværnsfondens lokale arbejdsgruppe står klar i fugletårnet ved Gulstav Mose med kikkerter og teleskoper samt hjælp til artsbestemmelse af de mange fugle, man i denne tid kan opleve trække sydover mod varmere himmelstrøg. Efterårstrækket er i fuld gang; der er våger og falke i luften, og småfugle i krat og skov. Vi lader fuglene komme til os og forlader ikke tårnet. Der følges op med en tur til Tryggelev Nor kl. 13 (se næste tekst).

Ænder, gæs og ørne - Tryggelev Nor søn. 5/10 kl. 13-15. P-pladsen ved Tryggelev Nor. Fortsættelse af turen til Gulstav Mose om formiddagen. Fra stranden afsøger vi havet mellem Ærø og Langeland (Marstal Bugt) for mulige ænder og havfugle. Dernæst går vi over i fugleskjulet, hvor vi undervejs lytter efter skægmejsler, og vi kigger efter vandfugle i Salme Nor. I fugleskjulet ser vi hvad vejr og vind har bragt af ænder og gæs på træk. Der er stadig mulighed for at opleve fiskeørn og masser af musvåger, der trækker ned over Langeland. Måske den lokale havørn kommer forbi for at snuppe sig en fisk i Tryggelev Nor?

DOF Storstrøm

Kontakt:

Michael Thelander . Løjtoftevej 175 . 4900 Nakskov . Tlf. 54 92 83 46

E-mail: m.thelander@post.tele.dk

Se mere på hjemmesiden: www.dof-storstroem.dk

MØDER

Mandagsmøder i Næstved kl. 19. Fritidscentret, H.C. Andersensvej 24, Næstved. Parkering ved Fritidscentret, ikke ved Boligselskabet. Kontakt: Finn Jensen (tlf. 30 45 68 08), Bent Nielsen (tlf. 21 74 54 84), Lisbeth Petersen (tlf. 29 91 47 11).

15/9: Lars Malmberg viser billeder og fortæller om Åge V. Jensens fondes arealer. Et af de seneste er Gyldensteen på Nordfyn.

13/10: Anne Svenne, fortæller og viser os billeder fra sine rejser til Afrika.

Tirsdagsmøder i Allerslev kl. 19. Allerslev gl. Skole, Enghavevej 2b, Allerslev. Holger Jensen (tlf. 55 99 63 45).

7/10: Allan Gudio Nielsen: Om oplevelser i ind- og udland, samt sit virke i Fugleværnsfondens reservater.

4/11: Søren Harding: En tur til Uganda.

Torsdagsmøder i Nykøbing Falster kl. 19-22. Fjordskolen, Fjordvej 46, Nykøbing F. Ungdomskolens lokaler i kælderens. Vel mødt fra gruppen omkring møderne: Asbjørn, Birte, Freddy og Benny (tlf. 25 14 39 39).

2/10: Gert Jeppesen viser billeder fra sin tur til Israel.

6/11: Leif Schack-Nielsen fortæller om fugle og natur i det nordlige Indien.

Trækfuglekursus. DOF Storstrøm udbyder i efteråret 2014 trækfuglekursus for alle interesserede. Kurset strækker sig fra september til november og indbefatter otte mødeaftener à to timer på hverdage samt fire ekskursioner (hver ca. tre timer) i weekender. På kurset vil du med hjælp af kompetente undervisere få både teoretisk og praktisk træning i genkendelse af 50 almindelige trækkende vadefugle, andefugle og rovfugle, så du er rustet til på egen hånd at se på trækfugle i felten. Mødeaftenerne bliver på Iselingskolen, Chr. Richardtsvej 33, 4760 Vordingborg kl. 19-21, og ekskursionerne bliver aftalt nærmere den første aften. Prisen for deltagelse er 875 kr. Max. 20 deltagere. Tilmelding sker efter først-til-mølle princippet på e-mail: dof-storstroem@dof-storstroem.dk. Ved tilmelding får du svar på, om du har fået plads på kurset, hvorefter du indbetaler kursusafgiften. Kurset gennemføres ved min. 12 deltagere. Kursusleder: Lars W. Christoffersen (tlf. 23 29 90 63).

Dato for mødeaftener: 9/9, 16/9, 23/9, 30/9, 7/10, 21/10, 28/10, 4/11

Dato for ekskursioner: 14/9, 28/9, 12/10, 26/10

RESERVATERNE

Rovfugledage ved Hyllekrog kl. 10-15. P-pladsen ved foden af Hyllekrog. Her i sensommeren og efteråret følger vi rovfugletrækket over Saksfjed/Hyllekrog. Området hører blandt Skandinavien's bedste steder, hvis man vil opleve efterårets imponerende rovfugletræk. Der bliver også tid til lidt kratlusk i Saksfjed. Husk madpakke og kaffe til turen. Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Tors. 4/9, tors. 11/9, tors. 18/9, tors. 25/9, tors. 2/10, søn. 5/10, tors. 9/10

Naturens Dag ved Ravnstrup Sø med de første efterårstegn søn. 14/9 kl. 10-13. P-pladsen v. Ålehusvej (ved indkørslen til nr. 12). Buslinje 680 mellem Næstved og Ringsted stopper ved hjørnet af Ravnstrupvej/Ålehusvej i timedrift, og det tager fem-ti minutter at gå herfra til p-pladsen på Ålehusvej. Naturens Dag fejres med en høsttur. Vi ser admiralerne flokkes på nedfaldsfrugt og prøver at fange nogen af dem - og sætte dem fri igen. Vi ser ænder søge asyl i den jagtfrie sø, mens de første efterårsgæster som fiskeørn og kvækerfinke måske lægger vejen forbi, og vi studerer dyrelivet under vandoverfaden. Vi slutter af med cowboy-kaffe og snobrød ved shelteret. Turledere: Arbejdsgruppen ved Ravnstrup Sø.

Nyord Enge - Åbent Hus i fugletårnet søn. 5/10 kl. 10-13. Fugletårnet på Nyord, ca. 1 km efter broen fra Møn til Nyord. Fugleværnsfondens frivillige arbejdsgruppe på Nyord Enge står atter parat i fugletårnet med teleskoper og kikkerter. Fra fugletårnet er der et godt udsyn over strandengene, og med lidt held ser vi den lille dværgfalk på jagt efter småfugle lavt over engene. Store flokke af især grågæs og bramgæs kan både ses og høres. Også kørestolsbrugere kan opleve fuglene, idet der er platform med rampe ved Fugleværnsfondens tårn og ved Hyldevang.

Ravnstrup Sø - fuglefoder søn. 26/10 kl. 10-13. P-pladsen v. Ålehusvej (ved indkørslen til nr. 12). Buslinje 680 mellem Næstved og Ringsted stopper ved hjørnet af Ravnstrupvej/Ålehusvej i timedrift, og det tager fem-ti minutter at gå herfra til p-pladsen på Ålehusvej. Familiedag ved Ravnstrup Sø, hvor vi laver fuglefoder til vinterens fugle i haven. Kom og lær en masse tricks til hvordan du lokker en masse fugle i din have og "stjæler" alle naboens. Undervejs bliver der også tid til at se på nogle af de lokale fugle mens vi popper popcorn og brygger cowboykaffe. Turleder: Arbejdsgruppen ved Ravnstrup Sø og Allan Gudio Nielsen.

Nyord Enge - Åbent Hus i fugletårnet søn. 2/11 kl. 10-13. Fugletårnet på Nyord, ca. 1 km efter broen fra Møn til Nyord. Fugleværnsfondens frivillige arbejdsgruppe på Nyord Enge står atter parat i fugletårnet med teleskoper og kikkerter. Fra fugletårnet er der et godt udsyn over strandengene, som i denne tid både byder på masser af gæs og vinterrovfugle som blå kærhøg, fjeldvåge og naturligvis havørn.

Ravnstrup Sø - Mortensanden og ringmærkning søn. 9/11 kl. 10-12. P-pladsen v. Ålehusvej (ved indkørslen til nr. 12). Buslinje 680 mellem Næstved og Ringsted stopper ved hjørnet af Ravnstrupvej/Ålehusvej i timedrift, og det tager fem-ti minutter at gå herfra til p-pladsen på Ålehusvej. Mortens aften står for døren med and og brun sovs, men ved Ravnstrup Sø kan du opleve Mortensanden live! Hvert efterår søger småflokke af grå-, krik-, pibe-, ske- og knarænder asyl i den jagtfrie sø - undertiden garneret med både trolde- og hvinand og i blandt også den kry lille lappedykker. Vi studerer ænderne og lærer os deres lidt svære efterårsdragter. Og hvem ved - måske får vi også en rovfugl eller to at se. Hvis vejret egner sig, vil der også foregå ringmærkning af vinterens småfugle. Turledere: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe ved Ravnstrup Sø.

Europas mindste fugl er fuglekongen. I yngletiden ser man hyppigst fuglekongen holde til i nåletræer, mens man i træktiden kan opleve den i mange forskellige slags træer og landskabstyper. Foto: John Larsen

TURE

Naturens Dag søn. 14/9 kl. 10-13. P-pladsen ved Golfklubben, Virketvej 44, Eskilstrup. Falster Golfklub og Gedser Fuglestation er igen gået sammen om en naturtur. Turen vil være ud fra årets tema for naturen dag, FIND VEJ, så vi vil følge en lagt rute på golfbanen, hvor vi ser, lytter og dufter til hvad et begyndende efterår, kan byde på. Der vil være flotte farver på træer og buske og efterårets trækfugle vil være på vej sydover. Svampe og orkideer vil være at finde på rundturen. Der vil være flere turledere med på vandringen. Gedser Fuglestation vil stille op med en lille stand, efter vandreturen, hvor man kan købe fuglekasser, foderhuse, andehuse, rådyrfoderhuse, fuglefoder m.m. for at støtte stationens videre arbejde. Tag lidt at drikke og spise med, som vi nyde under turen. Arrangeres i samarbejde med Falster Golfklub.

Åbent Hus Gedser Fuglestation søn. 28/9. Se mere på www.gedserfuglestation.dk

Trækfugletur Gedser Odde søn. 12/10. Se mere på www.gedserfuglestation.dk

Nandu-tur lør. 25/10. DOF-Storstrøm vil som den første lokalafdeling arrangere en tur specielt tilegnet nandu - ikke til Argentina som mange vil tro, men derimod til Tyskland. I et område sydøst for Lübeck i Mecklenburg-Vorpommern lever over 100 forvildede fugle, efter der i år 2000 slap 7 nanduer ud af en indhegning ved Lübeck. I området raster også gæs og traner. I søerne er der mulighed for at se ænder og rovfugle, bl.a. havørn. I skovene er der mulighed for spætter - måske kan vi se mellemflagspætte eller grønspætte. Efter nandu-kigget besøger vi nogle af de andre lokaliteter i denne del af Tyskland. Det kunne være Dassower See, med svaner, gæs og ænder. Eller Poel og Wismarbuch. Poel er en Ø, hvor der raster vadefugle og ænder, mens Wismarbuch er kendt for mange havænder og lommer. Turen starter kl. 6 fra Kvægtorvet, Næstved (retur 20.40) og har flere opsamlinger undervejs. Mødetid 15 min. før afgang. Se køreplan/opsamlingssteder, turbestemmelser og detaljeret program på hjemmesiden (www.dof-storstroem.dk). Tilmelding senest den 5/10 til Bente Larsen (tlf. 24 61 66 26/bente@stensvednet.dk). Ved tilmelding opgives navn, antal personer, påstigningssted samt tlf.nr. Betaling senest den 5/10 på lokalafdelingens konto i Jyske Bank, reg.nr. 5041 konto nr. 0004005392 mrk. Nandu, navn og tlf.nr. Turpris: kr. 395,- pr. person. Turen gennemføres ved 34 betalende deltagere. Husk pas og forplejning til hele dagen. Turledere: Rene Christensen og Ole Friis Larsen.

RESERVATERNE

Især i starten af september har man gode muligheder for at se hvepsevåger passere landet på deres vej sydpå.

Foto: John Larsen

Hvepsevågens Dag - Hyllekrog søn. 7/9 kl. 9-15. P-pladsen ved foden af Hyllekrog. Hyllekrog er et af landets bedste træksteder for rovfugle om efteråret. Fra dæmningen ved Store Brunddrag har vi et fint overblik over de mange rovfugle der i denne tid passerer forbi – her først i september er der især mange hvepsevåger, men også rørhøge, fiskeørne samt lærke- og vandrefalke er der gode chancer for at opleve på tæt hold. Turledere: DOF Storstrøm og frivillige fra Fugleværnsfonden.

Hvepsevågens Dag - Nyord Enge søn. 7/9 kl. 10-13. Fugletårnet på Nyord, ca. 1 km efter broen fra Møn til Nyord. Nyord er ikke kendt for det store hvepsevågetræk, men lidt skal der nok komme forbi i løbet af dagen. Og så er der jo alt det andet. Nyord et vigtigt knudepunkt på trækrueten mellem overvintringsområderne i syd og yngleområderne i nord, og store flokke af ænder, gæs og vadefugle kan opleves på engene og havet omkring. Og så er luften fyldt med svaler! Turledere: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe ved Nyord.

På tur med DOF Travel

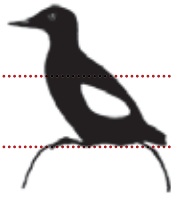
Fuglerejser med indhold

Se de mange tilbud på vores hjemmeside:

www.doftravel.dk

Fuglerejser over hele verden med kvalificerede og erfarne ledere

DOF Vestsjælland

Kontakt:

Formand: Lasse Braae . Sophievej 10 . 4581 Rørvig
Tlf. 28 90 10 82 . E-mail: lassebraae@hotmail.com

Lokalbladet Bladsmutten

Redaktør Henrik Baark . E-mail: bladsmutten@mail.dk

TURE

Rovfugleture ved Jyderup kl. 10. P-pladsen over for Bromølle Kro. Fra Bromølle Kro kører vi ud til Skarresø, Lille Åmose, Tissø og andre lokaliteter. Turleder: Gerth Nielsen (tlf. 24 98 34 66).

Søn. 7/9, søn. 5/10, søn. 2/11

Ungdomslejr på Omø d. 13-14/9. Er du over 10 år og interesseret i fugle? Så kom med når DOF-Vestsjælland afholder ungdomslejr på Omø i september. Der er afgang fra Stignæs Færgehavn på Omø morgen, og vi er retur søndag ved middagstid. Fra midten af september er der gode muligheder for at se mange rovfulde på træk, og i krattene på Omø kan der være mange rastende småfugle. Der bliver ringmærkning ved Johannes Bang søndag morgen. Vi overnatter i hus centralt beliggende på øen. DOF Vestsjælland giver tilskud, så din pris bliver maks. 200 kr. Nærmere program og tilmelding hos Lene Smith på tlf. 21 49 57 79 eller mail: lene@lsmith.dk. Turledere: Lene Smith og Jan Kiel (tlf. 28 88 51 74).

Naturens Dag på Røsnæs søn. 14/9 kl. 10-15. Naturskolen, Røsnæsvej 458, Kalundborg. Her er en lang række aktiviteter, bl.a. ringmærkning af fugle og fire guidede fugleture kl. 11, 12, 13 og 14. Kontaktperson: Jens Boesen (tlf. 40 31 12 62).

Naturens Dag i Kværkeby Fuglereservat søn. 14/9 kl. 10-13. Ved parkeringspladsen, Bjergvej 77, Kværkeby, Ringsted. Primært for børn, bedsteforældre og forældre. Grej stilles til rådighed. Medbring selv mad og drikke. Guide: Kristen Christensen.

Borreby Mose søn. 14/9 kl. 9. Borreby Gods ved laden. Vi går rundt i området ved mosen og Skælskør Fjord. Trækket er nu godt i gang sydpå. Mange ænder, gæs og vadefugle. Måske fortsætter vi til Stignæs for obs. af hvepsevåge og fiskeørn. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 40 33 66 41).

Rovfugletræk ved Hyllekrog på Lolland søn. 21/9 kl. 6-18. Heldagstur til Hyllekrog på Lolland, der er et af de store træksteder i Danmark. På dette tidspunkt af året skulle der være godt gang i trækket af - især hvepsevågerne. Desuden er der en masse småfugle, spurvehøge og havørne. Hvis der er tid, så kører vi - afhængigt af meldingerne - til Maribosøerne og/eller Majbølle Nor på vejen hjem. Få et udførligt program hos Jens Boesen (jens@boesen.org). Pris ca. 150 kr. Turleder: Jens Boesen (tlf. 40 31 12 62).

Borreby Mose søn. 5/10 kl. 10. Borreby Gods ved laden. Vi ser på fuglene ved godset og i mosen. Der er stadig mange vadefugle, ænder og gæs at iagttage under gunstige forhold. Der fortsættes måske til Stignæs for obs. af rovfulde. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 40 33 66 41).

Trækfugledag ved Storebælt søn. 12/10 kl. 11-14. Tre forskellige mødesteder. 1. Fugletårnet ved Flasken ved Reersø. 2. Brofæstet ved Storebæltbroen ved Halsskov Rev. Parkering ved Revhuset. 3. Stignæs Færgehavn (på molen). Fra tre udvalgte steder på Vestsjælland skal vi undersøge, hvorledes fuglene foretager deres træk over Storebælt og videre sydpå. Kontaktperson: Henrik Wejding (tlf. 51 26 90 56).

Trækfugle på vej. Agersø i efterårsferien ons. 15/10. Stignæs Færgehavn kl. 9.45 ved bænke overfor billetautomaten/ ved færgelejet. Vi sejler fra Stignæs kl. 10.00, og vi sejler retur kl. 15.30. Vi bliver hentet på havnen af traktorbussen, der kører os rundt til de gode fuglelokaliteter som Fedte Sø, Lilleheden, Skage Sø, Helleholm Vejle og Egholm. Det bliver 2 timers rundtur med bussen. Vi bliver sat af traktorbussen ved Agersø kro, hvorefter vi denne gang spiser en let frokost på Agersø Kro. Drikkevarer kan købes her. Herefter går vi rundt i Agersø By og nyder de gamle huse, det hyggelige miljø omkring gadekæret, kirken med de smukke dekorationer, den lokale købmandshandel og køber evt. honning ved de lokale, der har små boder ved deres huse. Pris for voksne er 275 kr. og 150 kr. for børn. Beløbet dækker færge, traktorbus, frokost på kroen. Turledere: Henrik Baark og Kirsten Laursen. Tilmelding på tlf. 57 82 02 30/61 30 20 53.

Tur til Sanddobberne lør. 25/10 kl. 10-14. Vi mødes ved Kalundborg Vandrerhjem og fordeler os i så få biler som muligt, hvorefter vi kører til Sanddobberne. Ved Sanddobberne er der på denne årstid en mængde vade- og havfugle. Fra campingpladsen er der god udsigt til den lange sandrevle, hvor alle fuglene holder til. Turleder: Jens Boesen (tlf. 40 31 12 62).

Borreby Mose søn. 9/11 kl. 10. Borreby Gods ved laden. Vi går rundt i mosen og ved Skælskør Fjord, hvor mange gæs, ande- og vadefugle raster. Gode muligheder for blå kærhøg og fjeldvåge. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 40 33 66 41).

Seniortur til Tamosen ved Suserupgård ons. 12/11

kl. 11-13. P-pladsen ved Suserupgård, Suserupvej 14, Sorø. I Tamosen raster der hver vinter et sænt antal lille skallesluger, som både holder til i Susåen og i tørvegravene neden for fugleskjulet, så vi håber de første fugle er ankommet til området. Er vi heldige, så ser vi havørn og måske isfugl. Antallet af fugle afhænger af om vinteren sætter tidligt ind, og om tørvegravene fryser til. Turledere: Kirsten Laursen og Henrik Baark (tlf. 57 82 02 30/61 30 20 53).

Specielt for
SENIORER

Specielt for
KVINDER

FUGLEPIGERNE

Tystrup Bavelse Naturpark lør. 4/10 kl. 10-16. Klosterporten i Sorø. P-pladsen ved kirken. Vi går på opdagelse i Atlaskvadratet ved Tystrup Sø, som er et meget spændende område med meget varieret natur og fugleliv. Vi tager til Hørhaven og spejder efter de store vingefang fra Bavnen, hvor der er en storslået udsigt udover Tystrup Bavelse Søerne. Vi kører rundt og finder de gode steder og spiser vores medbragte madpakke et sted, hvor der er mulighed for at se nogle rovfulde - og måske kommer der 1 havørn eller 2 forbi. Vi går en tur i en skov og kigger også forbi en gårdbutik og en lokal kunstner. Vi afslutter turen på en hyggelig café (midt i Sorø). Vi tilstræber at køre i så få biler som muligt, så tag penge med til chaufføren. Tilmelding til turleder Kirsten Laursen af hensyn til bestilling af kaffe/te/kage (tlf. 57 82 02 30/61 30 20 53/mosterlaura@mail.dk).

DOF Bornholm

Kontakt:

Formand: Carsten Andersen . Bagå 1. 3790 Hasle .
Tlf. 56 96 22 40 . bornholm@dof.dk

Lokalbladet "Gaddisj"n"

E-mail: lcllemme@mail.dk www.dof-bornholm.dk

TURE

Efterår på Hammeren søn. 21/9 kl. 9-12. P-pladsen ved Osandbugten, Sandvig. Turen går fra p-pladsen ind over Hammerknuden til Salomons Kapel. Herfra videre til Hjortebjerg. Muligheder for at observere fugle på vej til varmere himmelstrøg som f.eks. rødstjert, fluesnapper, stor tornskade, diverse rovfugle og måske traner. Turen går tilbage langs kysten. Her vil der være mulighed for at se stenpikker, knortegås, måger, andefugle og måske skærpiber og rødstrubet piber. Turledere: Karsten Rasmussen (tlf. 24 67 92 06) og Niels Erik Johansen (tlf. 30 48 67 46).

Træktur til Dueodde lør. 4/10 kl. 9-12 (med mulighed for forlængelse). Den store P-plads for enden af Fyrvejen. Dueodde om efteråret er en af øens helt store klassikere. Hvis vejrguderne er med os, kan det blive en stor oplevelse med rigtig mange spændende fugle. På turen skal vi mødes med Henning Lykke Larsen, som har et stort kendskab til trækket på Dueodde. Starten af oktober falder ofte sammen med pæne tal af arter som rød glente samt mus- og fjeldvåge. Der er også kommet godt gang i gåsetrækket og store flokke af blis- og bramgæs ses jævnligt på vej til deres overvintningsområder. Tranernes sydgående træk er et andet markant indslag, vi kan være heldige at opleve. Der vil selvfølgelig også være mange småfugle i luften - såsom kvækerfinker og grønsisken. Måske er vi heldige med en art som rødstrubet piber. Vi kan samtidig tage afsked med nogle af de sidste svaler, som jo har en lang rejse foran sig. Derudover chance for flere vadefuglearter, lige som der kan ligge lommer på havet. Turledere: Carsten Andersen (tlf. 56 96 22 40/23 44 02 56) og Hanne Tøttrup (mobil 20 27 01 58).

Ud i det grå - "hinsidan" søn. 26/10. Efterårstur til klassiske lokaliteter i vores svenske broderland. Afhængigt af vind og vejr samt aktuelle observationer i Svalan (den svenske pendant til DOFbasen) besøger vi et udvalg af spændende lokaliteter i det sydlige Skåne. Vi satser på et godt udvalg af rovfugle, gæs, ænder og forhåbentlig et par overraskelser. Pris for turen er 300 kr., der inkluderer transport i lejede minibusser med plads til max. 18 deltagere. Tilmelding fra lør. 30/8 kl. 9 på e-mail: ture@dof-bornholm.dk efter først til mølle princippet. Mødetid og sted: Færgeterminalen i Rønne søn. 26/10 kl. 6. Hjemkomst til Rønne søn. 26/10 kl. 21.50. Bemærk at sommertiden slutter natten mellem lør. 25. og søn. 26/10! Turledere: Carsten Andersen (tlf. 23 44 02 56) og Thomas Christensen (tlf. 30 31 95 40).

Ud i det grå - "i hjemstavn" lør. 8/11 kl. 9-12. Pendlerparkering ved Aakirkeby busterminal. Vi genoptager den tidligere så traditionsrige efterårstur, hvor vi i private biler kører ud for at finde flokke af viber, hjejler, gæs, drosler, lærker og hvad der ellers kan dukke op af overraskelser. Lederne vil være åbne over for deltagernes eventuelle ruteforslag. Turledere: David Nestved (tlf. 23 69 04 35) og Hanne Tøttrup (tlf. 20 27 04 35).

DOF Nordsjælland

Du kan læse om alle DOF Nordsjællands ture og møder på hjemmesiden: www.dofnordsj.dk.

Klik på fanebladet "Ture og Møder" øverst på siden så får du det bedste overblik.

Hvis du har spørgsmål kan du kontakte Luise Ekberg på e-mail luise.ekberg@dofnordsj.dk eller tlf. 20 28 72 73.

Trækfuglekursus. DOF Nordsjælland udbyder i efteråret 2014 trækfuglekursus for alle interesserede. Kurset strækker sig fra september til november og indbefatter otte mødeaftener á to timer på hverdage samt fire ekskursioner (hver ca. tre timer) i weekender. På kurset vil du med hjælp af kompetente undervisere få både teoretisk og praktisk træning i genkendelse af 50 almindelige trækkende vadefugle, andefugle og rovfugle, så du er rustet til på egen hånd at se på trækfugle i felten. Mødeaftenerne bliver sandsynligvis på Frederiksborg Byskole kl. 19.30-21.30, og ekskursionerne bliver aftalt nærmere den første aften. Prisen for deltagelse er 875 kr. Max. 20 deltagere. Tilmelding sker efter først-til-mølle princippet på e-mail: larsmichael83@gmail.com (mrk. trækfuglekursus). Ved tilmelding får du svar på, om du har fået plads på kurset, hvorefter du indbetaler kursusafgiften. Kurset gennemføres ved min. 12 deltagere. Kursusleder: Lars Michael Løvstrøm Nielsen (tlf. 29 61 63 89). På trods af at kurset starter 26/8 kan man stadig forhøre sig om ledige pladser.

Dato for mødeaftener: 26/8, 2/9, 9/9, 16/9, 7/10, 21/10, 28/10 og 4/11

Dato for ekskursioner: 7/9, 28/9, 19/10, 2/11

RESERVATERNE

Åbent hus i Nivå Bugt kl. 10-13. Fugletårnet ved Nivå Bugt Strandenge. Mange ande- og vadefuglearter raster i bugten, og der er mulighed for trækkende småfugle, rovfugle og med held traner. Isfuglen, som yngler i området, ses ofte sidde på stenene ud for fugletårnet eller fiskende i bugten. Turleder: Arbejdsgruppen i Nivå. **Søn. 7/9, søn. 5/10**

Formiddagsfugleture ved Nivå kl. 10.30-13.30. Nivå togstation. Vi følger årets gang ved Nivå og lytter til sang og kald fra de fugle, som lever i Nivås varierede natur. Turen er for alle, som ønsker at lære lidt mere om vores hjemlige fugle og det spændende dyre- og planteliv, som Nivå også byder på. Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Ons. 24/9, ons. 29/10

DOF København

Vesterbrogade 140 . 1620 København V. kbh@dof.dk . www.dofkbh.dk

Fugleture for DOF Københavns medlemmer arrangeres af DOF Travel, Seniorudvalget, Køgegruppen og Roskildegruppen. DOF Travels rejser er annonceret andetsteds i bladet, mens de resterende ture er annonceret nedenfor. Alle ture kan ligeledes ses på vores hjemmeside, www.dofkbh.dk. Alle ture er gratis medmindre andet er angivet.

Betaling af turene

DOF Travel Københavnsafdelingen . Dansk Ornitologisk Forening
Vesterbrogade 140A, 1. sal . 1620 København V. . Giro 807 3333
E-mail: travel@dof.dk . www.doftravel.dk

Tirsdagsvagtens kontaktoplysninger

Træffetid: Hver tirsdag fra kl. 18.30-20.00 . Tlf. 33 28 38 00

For betaling af ture arrangeret af Grågæssene, Køgegruppen eller Roskildegruppen se særskilt afsnit.

Den islandske ryle yngler på tundra i de højarktiske dele af Grønland, Sibirien, Alaska og Canada, men ikke på Island, som man kunne tro ud fra navnet. I Europa er den islandske ryle således udelukkende en trækfugl og vintergæst. Foto: Ulrik Bruun.

MØDER

Rovfuglekursus 13-14/9. Bestemmelse af rovfugle er en af de mest skattede udfordringer for feltornitologen. Midt i september er den tid, hvor flest arter kan ses. Klaus Malling Olsen - der bl.a. har skrevet "Rovfugle i felten", vil entusiastisk holde oplæg om bestemmelse af de aktuelle rovfugle, som vi herefter vil lede efter. Vi vil bl.a. besøge Gedser, Hyllekrog eller lignede steder med muligheder for mange trækkende rovfugle. Musvåger begynder hvor hvepsevågerne holder op, og netop de aktuelle dage er gode for sammenlignende studier. Mellem vågerne ses rød glente, rørhøg, falke og er vi heldige sjældnere arter som sort glente, steppehøg eller en af de sydlige ørne. Kurset afholdes i Nykøbing Falster. Overnatning mm. på hotel. Turen foregår i privatbiler. Deltagerantal: 10. Pris kr. 1.800. Skriftlig tilmelding til: alex.rosendal@mail.tele.dk

SMÅTURE

I tilfælde af aflysning eller ændringer af ture er det en god idé at tjekke hjemmesiden (www.doftravel.dk) på dagen inden turene afholdes.

Ølseagle Revle lør. 13/9 kl. 9-12.30. P-pladsen ved kiosken på dæmningen. Mulighed for rastende vadere, svømmeænder og ved pålandsvind evt. kjoje og dværgmåge. Turleder: Frands E Jensen (tlf. 22 75 40 64) og Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

Ishøj, St. Vejleås udløb ons. 17/9 kl. 10-12. Busstoppested Museet Arken. Vi ser efter rastende andefugle og vadere, i ørskoven måske skægmejse, småfugle i busketterne. Mulighed for rovfugle. Turleder: Rene Rantzau (tlf. 27 20 95 09).

Damhussøen søn. 21/9 kl. 9-12. Hjørnet ved Damhuskroen. På søen mange rastende ænder og måger samt lappedykkere. I de tilstødende haver mange småfugle evt. korttået træløber. Turledere: Mikkel Holck (tlf. 26 17 37 63) og Vicky Knudsen (tlf. 60 29 69 86).

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 23/9 kl. 9-12. P-pladsen på A6 over for Lille Valbyvej. Vi går Bolund rundt og en tur rundt om Lille Valby, hvis tiden tillader det, og ser hvad årstiden kan byde på. Der kan være sumpet. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 40 64).

Hellebæk lør. 4/10 kl. 9-13. P-pladsen ved materialgården i skoven. Mulighed for rastende og trækkende rovfugle bl.a. musvåger, spurvehøge og evt. havørn og duehøg. I skoven drosler og spætter. Turleder: Vicky Knudsen (tlf. 60 29 69 86).

Kystagerparken tirs. 7/10 kl. 10-12. P-pladsen ved Åmarken station. Andefugle og lappedykkere i Kalveboderne samt småfugle i parken. Evt. træk af småfugle og rovfugle. Turleder: John Speich (tlf. 36 78 54 19).

Utterslev Mose (fra fugletårnet ved Pilesvinget) søn. 12/10 kl. 9-12. Mosens andefugle, lappedykkere og måger, men først af alt en mulighed for at se fuglelivet på fugleøen Tegholmen. Måske en dag med trækfugle. Med lidt held skægmejsje. Turleder: Vicky Knudsen (tlf. 60 29 69 86).

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 14/10 kl. 9-12. P-pladsen på A6 over for Lille Valbyvej. Vi går Bolund rundt og en tur rundt om Lille Valby, hvis tiden tillader det, og ser hvad årstiden kan byde på. Der kan være sumpet. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 40 64).

Naturstien fra Veksø til Smørum lør. 18/10 kl. 9-12. P-pladsen ved Veksø st. på sydsiden. Vi går en tur ud over de store enge og markområder ved Værebros Å og ser hvad der rører sig. Vandtæt fodtøj. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 65 67).

Præstø Fed søn. 19/10 kl. 9-14. P-pladsen ved campingpladsen. Vi går langs stranden med mulighed for trækkende mellemkjover, dværgmåger og knortegæs. Ved sydens rovfugle, vadere og ænder samt korsnæb i skoven. Turen er på ca. 8 km så husk godt fodtøj samt proviant. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 65 67).

Solbjerg Eng sø lør. 25/10 kl. 9-12. P-pladsen nord for søen på Solbjergvej. På søen rastende andefugle og i åen mulighed for vandstær og isfugl. I skoven almindelige skovfugle og måske invasionsarter. Turleder: Frands E Jensen (tlf. 22 75 40 64).

Stauning Ø søn. 26/10 kl. 9-12. P-pladsen ved Jersie Strandpark. Sene vadere og evt. bjergirisk og snespurv. Andefugle. Måske knortegås. Turleder: Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

Gribskov ons. 29/10 kl. 9-13. Kagerup Station. Vi går en tur til bl.a. Sandskredssøen med chancer for arter som sortspætte, stor tornskade og duehøg samt invasionsarter. Turleder: Peter J Petersen.

Damhussøen og Damhusengen lør. 1/11 kl. 10-12. Kiosken ved søen, Hyltebjerg Alle. Andefugle på søen og småfugle i de tilstødende haver samt på engen. Turleder: Søren Sørensen (tlf. 40 42 31 26) og Mikkel Holck (tlf. 26 17 37 63).

Kyndby Vig og Sømmer Skov søn. 2/11 kl. 8.30-12.30. P-pladsen lige før Kyndbyværket. Vi går langs fjorden og ind i skoven. Turen kan byde på invasionsfugle, sene vadere og med lidt held havørn eller vandrefalk. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 65 67).

Ishøj, St. Vejleås udløb lør. 5/11 kl. 10-12. Busstoppested Museet Arken. Vi ser efter rastende andefugle og sene vadere, i rørskoven måske skægmejsje. Mulighed for rovfugle. Turleder: Rene Rantzau (tlf. 27 20 95 09).

God jord - fine vine

Siden 1994 har Banrock Stations vinmarker bragt nydelser af gode australske vine til folk rundt omkring i hele verden.

Når vi ser ud på vores vinmarker i dag, er det svært at forestille sig, at vores hjem i South Australia engang var en tør udørk. Men vi har omhyggeligt passet og plejet landskabet, så det i dag er et bæredygtigt økosystem med et rigt dyreliv.

Og vi glemmer aldrig, at vi har den gode jord at takke for vores gode vine.

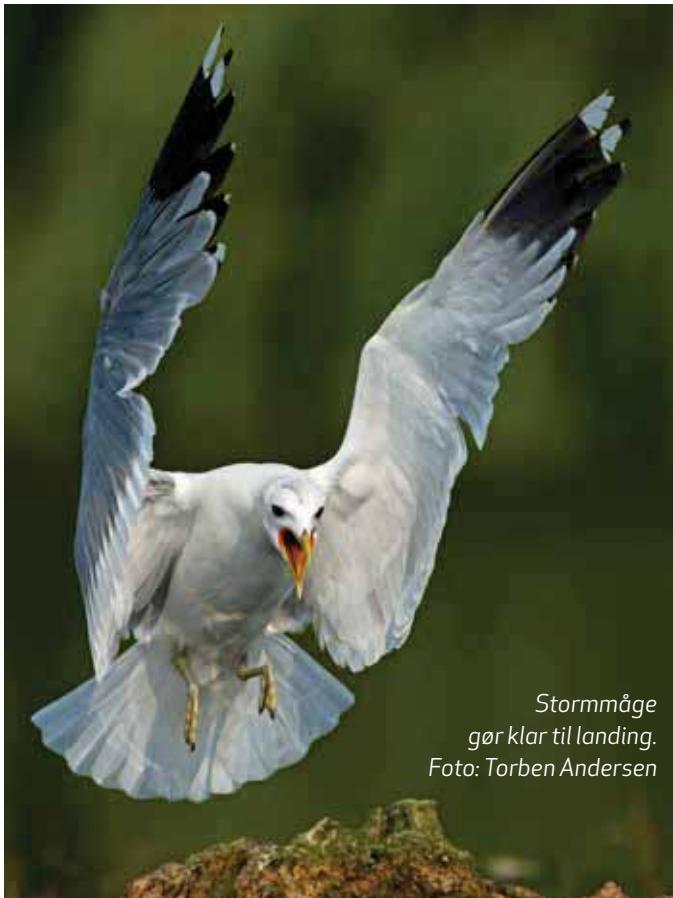
Banrock Station anerkender og ser de ting, som naturen kan og gør i verden omkring os. Også de ting, som vi har en tendens til at tage for givet, og som kan være truet, uden der skabes øget opmærksomhed og støtte omkring det. Derfor passer vi ikke bare på vores eget miljø i South Australia, men er med til at støtte naturbevarende miljøprojekter i andre dele af verden: Siden 1994 har Banrock Station doneret 24 millioner kroner til 98 miljøprojekter i 13 lande.

En stor tak til Dansk Ornitologisk Forening

I Danmark har vi de sidste to år støttet sanglærken og havørnene med 300.000 kroner gennem Dansk Ornitologisk Forening. Det store arbejde, som de gør i Danmark, giver os mulighed for at give fuglene og naturen i Danmark en hjælpende hånd.

GOOD EARTH
BANROCK
STATION
FINE WINE

Stormmåge
gør klar til landing.
Foto: Torben Andersen

Gentofte Sø man. 10/11 kl. 10-12.30. Nordenden af søen ved Brogårdsvej. På turen gennem Brogård Mose og rundt om søen ses mange andefugle og lappedykkere, i mosen mulighed for stor flagspætte, drosler og med lidt held vandrikse. Turleder: Morten Leisvig (tlf. 36 49 79 11).

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 11/11 kl. 9-12. P-pladsen på A6 over for Lille Valbyvej. Vi går Bolund rundt og en tur rundt om Lille Valby, hvis tiden tillader det, og ser hvad årstiden kan byde på. Der kan være sumpet. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 40 64).

Stafetvandring! søn. 16/11 kl. 10. Åmarken Station, Kystagerparken, Sydhavnstippen og Sydhavnen. Slut: Sjællandsbroen ved busstoppested, Sluseholmen (Bus 4A). Vi ser efter ænder, lappedykkere og Skalleslugere på vandet og forskellige småfugle i træer og buske. God mulighed for silkehaler, stillits, rovfugle og måske lille skallesluger. Turleder: Troels M. Krogh (tlf. 30 20 91 17).

CYKELTURE

Vestamager søn. 7/9 kl. 9-13. Vestamager Metro Station. På turen, hvis tema er trækfugle, besøger vi et eller flere af skjulene og fugletårnene. Turleder: Jan Nielsen (tlf. 40 58 24 46).

Vestamager lør. 27/9 kl. 9-13. Vestamager Metro Station. På turen, hvis tema er trækfugle, besøger vi et eller flere af skjulene og fugletårnene. Turleder: Jan Nielsen (tlf. 40 58 24 46) og Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

BUSTURE 2014

Falsterbo lør. 20/9. Afgang fra Sjælør Station kl. 7.30. Turledere: Mikkel Holck og Rene Rantzau. Vi besøger Nordeuropas absolut bedste træksted her sidst i september, hvor småfugletrækket er

på sit højeste. Med gunstig vind vil vi se mange bogfinker og grønsiskener krydret med bjergvipstjert, rødstrubet piber, hedelærke og måske sjældenheder. Tidspunktet er også godt for invasionsarter som korsnæb, spætter og nøddekrige. Senere på dagen vil rovfuglene dominere, med især musvåger, spurvehøge, måske er det den store dag for glenter, samt evt. dværg-, lærke- og vandrefalk. Med lidt held steppehøg og lille skrigeørn. Længs kysten raster en del vadefuglearter, og der kan være mange småfugle i fyrhaven. Ved svigtende træk besøges de nærliggende søområder. Tilmelding sker ved at indbetale kr. 283 for voksne og kr. 141 for unge under 13 år på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til udvalgets adresse senest den 5/9. Mrk. B5.

Skåne lør. 8/11. Afgang fra Sjælør Station kl. 8.30. Turledere: John Speich og Chr. Ebbe Mortensen. På denne ørne-efterårstur vil vi besøge de traditionelle gode områder med mulighed for havørn, kongeørn måske en af de sjældne ørne samt adskillige røde glenter. Vi ser også overvintrende musvåger, fjeldvåger samt blå kærhøg evt. vandrefalk. Mange rastende gæs på markerne. I skoven mulighed for grønspætte og sortspætte. Tilmelding sker ved at indbetale kr. 284 for voksne og kr. 142 for unge under 13 år på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til DOF Travel's adresse senest 7/11 Mrk. B6.

SALTHOLM

NB! Kun 9 deltagere pr. tur (tilmelding til Tirsdagsvagten på tlf. 33 28 38 00 for indbetaling). Når man har fået plads på en tur, indbetales turens pris på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til DOF Travels adresse, så beløbet er DOF Travel i hænde senest 14 dage efter tilsagn om plads på turen. Mødested: Kastrup Fiskerihavn, Amager Strandvej 407 (bemærk: nummeret er angivet med tydeligt skilt på vejen), der er yderst begrænset P-plads på havnen, men der er kun 10 min. gang fra Kastrup Metrostation og bus 5A har stoppested Skøjtevej. Alle ture starter normalt kl. 8. Medbring mad og drikke. Vandtæt fodtøj er ofte påkrævet.

Søn. 7/9. Turleder: Rene Rantzau. S12 (turen er p.t. udsolgt). **Ons. 17/9.** Turleder: Alex Rosendal. S13. **Søn. 28/9.** Turleder: Jesper Sonne. S14.

RESERVATERNE

Gundsømagle Sø - skal vi se jagende fiskeørn? lør. 6/9 kl. 9-12. P-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat ved Østrup. Den månedlige optællingstur. På engene kan der være masser af gæs, ligesom skoven kan være fyldt med småfugle. Hvis man er heldig, kan man i det tidlige efterår opleve fiskeørnen styrt dykke fra 20 - 30 meters højde. Turleder: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe ved Gundsømagle Sø.

Gundsømagle Sø - oktobers mylder af fugle lør. 4/10 kl. 9-12. P-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat ved Østrup. Her hvor skoven er ved at ikklæde sig efterårsfarverne, vil der stadig være fugle, som ikke er trukket væk, ligesom vintergæsterne er begyndt at indfinde sig. I skoven kan der være massevis af vindrosler, solsorte og sjaggere. Med mellemrum kan flokke af grønsiskener hvirvle gennem skoven på jagt efter birke- og el-træets frø. Turleder: Arbejdsgruppe ved Gundsømagle Sø.

Gundsømagle Sø - hviiin i november lør. 1/11 kl. 10-13. P-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat ved Østrup. Nu kan vintergæsterne begynde at indfinde sig som f.eks. store skalleslugere og lille skalleslugere, begge meget flotte fugle. Ligeledes kan hvinænder optræde i flokke. De har fået dette navn, da de har en karakteristisk lyd, når de flyver lavt over vandet. Turledere: Arbejdsgruppen ved Gundsømagle Sø.

MØDER

Alle foredrag afholdes i Vanløse Kulturhus, Frode Jacobsens Plads 4, 2720 Vanløse.

Tæt ved S-tog og Metro. Starttidspunkt kl. 11.30. Der serveres kaffe/the fra kl. 11.

Ons. d. 22/10: "Tvillinger" v/Klaus Malling Olsen. Inden for fugleverden vrimler det med "tvillinger", altså to arter der ligner hinanden meget. K.M.O. vil fokusere på flere af de hjemlige "tvillinger" og udrede hvordan vi kender dem, når vi ser dem i felten. Regn med en koncertret eftermiddag med utraditionelle kendetegn som supplement til felthåndbøgerne.

Onsdag d. 12/11: Danmarks fugle v/Tage Stampe og Grethe Wenzell. Fra vinter til vinter. Løst og fast om fuglelivet i Danmark.

TURE

Betaling

Betaling for seniorture foregår udelukkende pr. bank (ved bankoverførsel reg. nr. 9541) 60072035 DOF-København, Seniorudvalget, Vesterbrogade 138-140, 1620 København V. Eventuel framelding til endagsbusture må finde sted senest onsdag ugen før turens afholdelse. Det indbetalte beløb returneres, fratrukket et ekspeditionsgebyr på kr. 50.-/pers. Bemærk: Vi sender ingen bekræftelse på endagsture. Du er på listen, hvis du ikke hører fra os. På flerdagsture sender vi bekræftelse på din tilmelding.

Kontakt: Jan Chr. Møllerup (tlf. 40 50 84 87/f.mollerup@mail.dk)
Turledere: Elsebeth Gludsted, Jan Nielsen, Erik Larsen, Jesper Tendal.

Læs det detaljerede program i "Grågås" eller under ture på www.dofkbh.dk

Falsterbo ons. 10/9 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling Tårnby). Vi forventer stort rovfugletræk plus diverse vadere og gæs. Max. 36 deltagere. Efter 25/8 kan du ringe på tlf. 40 50 84 87 og forhøre dig om evt. restpladser.

Getterön tirs. 16/9 - tors. 18/9. Bustur fra Ballerup Station. Vi besøger forskellige lokaliteter på Sveriges vestkyst og er 1 dag på Getterön. Vi bor på dobbeltværelser på vandrehjemmet Varberg Fästning. Max. 36 deltagere. Indbetal kr. 2.250 på vores bankkonto (reg.nr. 9541 konto 60072035) DOF København Seniorudvalget senest 18/8. Prisen er incl. bus + 2 overnatninger + 2 morgenmad + 2 aftensmad. Frokost som indtages i felten medbringer vi selv. Mulighed for enkeltværelser mod en merpris på kr. 600.

Lejodde/Borreby ons. 1/10 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling Solrød). Vi forventer vadefugle, ænder og rovfugletræk. Indbetal kr. 220 på vores bankkonto (reg.nr. 9541 konto 60072035) DOF København Seniorudvalget senest 12/9. Max 36 deltagere. Efter 19/9 kan du ringe på tlf. 40 50 84 87 og forhøre dig om evt. restpladser.

Præstø Fed ons. 15/10 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling Solrød). Vi håber på vadefugle, rovfugle og småfugle. Indbetal kr. 230 på vores bankkonto (reg.nr. 9541 konto 60072035) DOF København

Tøndermarsken er det sted i landet hvor man har størst chance for at opleve stærene samle sig i fænomenet Sort Sol i efteråret.

Foto: Torben Andersen.

Almindelig kjove ses oftest på træk langs de jyske vestkyster, men man kan være heldig at se arten langs kysterne i hele landet.

Foto: John Larsen.

Seniorudvalget senest 26/9. Max 36 deltagere. Efter 2/10 kan du ringe på tlf. 40 50 84 87 og forhøre dig om evt. restpladser.

Klydesøen/Kongelunden ons. 5/11 kl. 9-15. Tur i privatbiler fra Ballerup Station. Obligatorisk tilmelding til Pamela Bartholomeusz (tlf. 36 70 51 78), som organiserer samkørsel, senest 22/10. Vi håber på vadefugle, ænder og småfugle i skoven.

Maderne/Avnø ons. 19/11 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling Solrød). Vi ser efter gæs, ænder, vadefugle og rovfugle. Indbetal kr. 225 på vores bankkonto (reg.nr. 9541 konto 60072035) DOF København Seniorudvalget senest 27/10. Max. 36 deltagere. Efter 3/11 kan du ringe på tlf. 40 50 84 87 og forhøre dig om evt. restpladser.

MØDER

Billedaften – kom med dine egne billeder tors. 23/10 kl. 19. Det grønne Hus, Vestergade 3C, Køge. Vis og fortæl om nogle af dine oplevelser, og kom evt. med forslag til fuglerejser o.l. Henning Skjelborg lægger for med en tur til Rügen oktober 2013. Kontakt: Henning Skjelborg (tlf. 20 71 44 34).

TURE

Falsterbo lør. 27/9 kl. 7-18. Køge Station ved midlertidig p-plads. Tur i privatbiler. Mulighed for et stort træk af andefugle, musvåger, røde glenter, spurvehøge, duer og småfugle. Er vejret ugunstigt for træk, vil vi besøge søerne og andre lokaliteter i det skånske bagland for at se på rastende fugle. Tilmelding er nødvendig, da vi fordeler os i bilerne. Benzin og broafgift deles mellem personerne i hver enkelt bil. Turleder: Søren Mygind (tlf. 22 35 45 50).

Fugletræk på Stevns søn. 26/10 kl. 9-16. Køge Station ved midlertidig p-plads. Vi bevæger os alt efter vindretningen ud på Stevns og ser på især rovfugletrækket. Turleder: Søren Mygind (tlf. 22 35 45 50).

TURE

Gundsømagle Sø kl. 9-12. P-pladsen ved Østrup. Vi besøger tårnene og den sydlige bred. Følg årets gang både hos fuglene og i naturen. Turleder: Ivan Olsen. **Lør. 6/9, lør. 4/10, lør. 1/11.**

Gundsømagle Sø nordsiden lør. 20/9 kl. 10-12.30. Gundsømagle by på p-pladsen Bymosevej/Sognevej. Derfra går vi langs med tørvegravene østpå ad en trampesti mod søen. Stien er ofte ret våd, så vandtæt fodtøj påkrævet. Ænder, gæs og småfugle ses i området. Turleder: John Andersen.

Bolund nord for Risø tirs. 7/10 kl. 9-11.30. P-pladsen v. Frederiksborgvej. Vandtæt fodtøj anbefales. Ænder, gæs, vadefugle og måske en havørn. Turleder: John Andersen.

Havfugletur til Liseleje Strand lør. 25/10 kl. 7-15. P-pladsen v. Vikingeskibsmuseet, hvor vi fordeler os i bilerne. Sjællands nordkyst kan ved de rette vinde byde på havtræk af både ænder og gæs, alkefugle, måger og stormfugle. Turen er helt vejrfhængig og vil blive aflyst, hvis vindforholdene ikke er gode (dvs. fra NV og over 10ms). Tilmelding er derfor nødvendig. Turleder: Poul Holm (tlf. 40 37 11 78).

Limfjorden - Vejlerne

Lunt lille træhus, smukt beliggende med helt fri udsigt over Arup Dæmning, fjord og reservat. Helårsbolig, enkelt indrettet til 2-4 pers., med tekøkken, bad, brændeovn og el-varme. Udlejes billigt på dags- eller ugebasis. Tlf. 97 99 3376. E-mail. lotte.lolk@mail.dk. www.limfjorden-vejlerne.dk Lotte Lolk: Er betalt for 2014

Tøndermarsken

Hyggelig Bed & Breakfast, Halmhus og Byhus udlejes i Tøndermarsken. Se mere på www.sovgodt8.dk eller kontakt os på 20475806.

Walk With Jith tour operator

Nature, Bird & Photography
Tours in

Sri Lanka

Web
walkwithjith.com

E-mail
walkwithjith@hotmail.com

Udlejes: Vedersø. 4 personer. Toppen af Vest Stadil Fjord. Hyggeligt velindrettet helårs/ferielejlighed 50 m². Naturgrund ugeneret indhegnet, udsigtshøj. Udsigt til klitter og fredede strandenge. Stort fugletræk samt mulighed for 'lille' sort sol forår/efterår. Rørdrum høres, findes ved Nørre Sø 800 m væk. Ynglende tårnfalke i haven. Rigt fugleliv, fodres hele året. Musvåge på foderbræt 25 m fra huset. Ugepris: kr. 2.700,- Rengøring kr. 300,- El afregnes. Pris pr. døgn, kr. 450,- for to personer inkl. sengelinned og håndklæder. Hund er velkommen. Henv. Anette Schmidt: 22 55 06 00.

Hus på Færøerne, på kanten af Atlanten, udlejes på ugebasis. Huset er totalt moderniseret og indeholder badeværelse og ekstra toilet, 2 soveværelser med dobbeltsenge (plus ekstra madrasser), lille vestvendt altan, stort spisekøkken med vaskemaskine, opvaskemaskine og komfur med ovn. Fra køkkenet direkte adgang til husets opholdsstue med udsigt ud over Atlanterhavet. Beliggenhed i lille bygd ca. 20 min. kørsel fra Tórshavn i bil/bus. Det udlejes til max 4 voksne og evt. børn. Prisen for en uge er 9.000 kr. incl. linned, håndklæder og slutrengøring. Kontakt Elinborg Hvidtfeldt, elinborg@elinborg.dk

Havørne, vadefugle, fugletårn og fredet område ved Smålandshavet.

Firelænget gård samt husmandssted beliggende i 1. række og god plads samt alle moderne bekvemmeligheder - nord for Saksøbing i det smukke Guldborgland. Alt er renoveret og fremstår som nyt. Ejendommene er nabohuse og kan købes eller lejes. Strandgårdens Stuehus er nyrenoveret og der er 5 dobbeltværelser og stuer og alrum m.v. i alt 174m². Her kan du give familien og vennerne en suveræn oplevelse i et af de smukkeste naturområder på Lolland. Mod vest smelter solen ned over vandet hver aften med udsigt til de små øer nord for Lolland. Det Hvide Hus er et husmandssted på 144m². beboelse - her er alt nyt og lækkert renoveret. "Strandgården" og "Det Hvide Hus" ligger som de sidste huse på lille landevej og "her ender verden" i det fredeligste område med hav, marker, fredet område med fritgående kvæg og geder her er f.eks. fugletårn hvor du kan se havørne og et utal af vadefugle. Du er næsten nabo til Oreby Gods og Mølle samt tæt på flere af de andre flotte gamle danske godser, herregårde og slotte samt Knutenborg Safaripark m.m. Ejendommene har fået udstedt weekendattest og du kan derfor evt. opnå belåning som helårshus. Måske har du lyst til at leje det i en uge for at lære det bedre at kende. Se mere på www.robinhus.dk ejendoms ID 55937 og 56058 samt på hjemmesiden www.havudsigterne.dk. Jeg håber at få lov til at vise dig huset - kontakt ejeren på tlf. 40 14 75 90 eller på mail havudsigterne@gmail.com

Nationalpark Vadehavet

Nænsomt restaureret bondehus fra 1840 beliggende i Ballum Enge nær Vadehavet udlejes. Sæsonpriser. Se mere på www.sovgodt8.dk eller ring på 5329 9640.

Djursland, Stubbe Sø

Sommerhus ("Bogpeters Hytte") midt i Fugleværnsfondens reservat ved Stubbe Sø udlejes (kun til DOF-medlemmer). Garanti for ynglende topmejsle, broget fluesnapper, hedelærke og rørdrygget tornskade. Adgang til søen og mulighed for dejlige ture i nærområdet. Ikke langt til Ebeltoft, badestrand og Djurslands turistattraktioner. Ingen fjernsyn - men fred og ro. Huset er på 80m² (6 pers./to soverum). 2600 kr./uge + el. Henv. Peter Lange, tlf.: 86 95 03 41 eller mail: peterlange@dof.dk. Læs mere på www.dof.dk/bogpetershytte.

Dejligt sommerhus 400 m fra Lild Strand udlejes.

Sommerpris 3000 kr. vinterpris 2000 kr. pr uge + el. Huset ligger i fredet område i cykelafstand til Vejlerne. Langs stranden er der 4 km til Bulbjerg. I klitplantagen er der svampe i sæsonen, og i stille vejr er der frisk fisk på havnen. 6 faste sengepladser, brændeovn og huset er i øvrigt veludstyret. Mail: ullaperu@yahoo.dk, mobil 30288560

Næsdal Plantage (nær Lammefjorden).

Attraktiv skov- og naturgrund sælges. Rigt fugle- og dyreliv. 1236 kvadratmeter. Er byggemodnet. Pris: 200.000 kr. Henvendelse: Tlf. 47380755.

Fritidshuset "Musvitten" sælges

Velholdt og veludstyret 75 + 50 m² sommerhus på en 8.300 m² grund og eng til Lerkentfeld å. Som ensomt beliggende i lille skov nær store naturområder er der skabt et rigt fugleliv. Adressen er Østergade 66, Østrup, 9600 Aars. Pris: 745.000 kr. - Men giv et bud! Vil du vide mere - eller bedre besøge? Kontakt ejer Aksel Balle Hansen, Hunstrupvej 45, 7700 Thisted akselballe@gmail.com eller tlf./ sms 29 45 47 87. Se også EDC Aars.

Fugleinteresserede

100 år gammelt stråetækt hus til leje på ø i Farum Sø, huset, der er på 100 m² + er møbleret. Lejemålet er max for fem år. Lejen er 7000kr/md eksklusiv el og varme (el og brændeovn). Lejemålet inkluderer en motorbåd. Øen ligger i et fuglebeskyttelsesområde, 20 km fra Rådhuspladsen, og med 10 minutter til S-toget. Her er et rigt fugleliv og smuk natur. Det er en forudsætning at lejeren respekterer stedets fredede natur og kan forholde sig til at bo på en ø. Bedst for yngre par, eventuelt studerende. Bjarne Clausen. Clausnarsholm, 3520 Farum. Clausnar@hotmail.com, 20212190

Malariafri safari til fugleforskeren Jørgen Rabøls sydafrikanske reservat

Gør som mange andre fuglefolk: tag med super-engagerede biologer på en anderledes og personlig safari til Sharkati i UNESCO Reservatet Waterberg i Limpopo. Max. 12 deltagere og kun 3 årlige ture. Fantastisk natur med over 300 fuglearter og masser af vilde dyr. Hyggelig lodge med gæstehuse, pool, frodig have. Netfangst, bushwalks, safaris, natur/fugleforedrag, fuglelister mm. Du må også gerne gå egne ture i reservatet. Endvidere mange ture til nationalparker, RAMSAR-område, township, landsbyskole, meteoritkrater, World Heritage Site mm. Medlem af Rejsegarantifonden. 12- og 15-dage all-inclusive: 17.990 og 22.990, nov og feb. Turledere: biologer & medejere Jørgen Rabøl og Danna Borg, www.biotravel.dk tlf: 45858512/2484 9392

De danske skovskader er typisk standfugle, hvorimod de øvrige nordiske bestande i højere grad er trækfugle. I år, hvor føderessourcerne svigter i Sverige og Norge, kan fuglene fra disse områder optræde invasionsagtigt i Danmark.
Foto: Klaus Dichmann

Gavekort til bidragydere til DOF's medier

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til DOF's medier. Som en anerkendelse modtager bidragerne fremover gavekort til Naturbutikken efter flg. retningslinjer:

- 1) Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning.
- 2) Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVJ modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore.
- 3) Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort.
- 4) Artikler på ca. 1500 – 2000 ord anerkendes med et gavekort til Naturbutikken på 200 kr.
- 5) Fotos anerkendes med gavekort til Naturbutikken således:
 - a. 1 foto 100 kr.
 - b. 2-4 fotos 200 kr.
 - c. 5+ fotos 300 kr.
- 6) Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

Dansk Ornitologisk Forening – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International
Vesterbrogade 138-140, 1620, København V
Telefon (10-16, fredag 10-15): 3328 3800
email: dof@dof.dk . www.dof.dk

DOF's formand: Egon Østergaard tlf: 9744 8520,
email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF: Sker ved indbetaling på girokonto 7 00 08 39
Støttebeløb til DOF's arbejde for fugle- og naturbeskyttelse, som er fradragsberettiget, kan indbetales på samme girokonto.

Årlige kontingenter:

Kernemedlemmer:	kr. 450,00
Ungdomsmedl. (u. 26 år)	kr. 225,00
Medlemmer:	kr. 310,00
Husstandsmedlemsskab:	kr. 599,00

Fugleværnsfonden: Fugleværnsfonden er en almennyttig fond stiftet af DOF. Fondens formål er at købe og drive fugle- og naturreservater og formidle viden og oplevelser fra disse reservater. Støttebeløb, som er fradragsberettiget, kan sættes ind på Fugleværnsfondens girokonto 5 09 42 32 .
email: fvf@dof.dk . www.fuglevaernsfonden.dk

Naturbutikken: Naturbutikken i Fuglenes Hus tlf: 3328 3838
Åbningstider: Man.-fre. kl. 11-17,30, lørdag 10-14. www.naturbutikken.dk

Bor du i ulandet, kontakt da venligst DOF for nærmere oplysninger om priser.

DU KAN FINDE VORES PRODUKTER
HOS EKSKLUSIVE SPECIALISTFORHANDLERE
OG ONLINE PÅ WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

EL-FAMILIEN *ET VISUELT* KLIMAKS

Dine øjne, som er omhyggeligt træned i at finde sjældne fuglearter, har allerede givet dig muligheden for at nyde mange pragtfulde udsigter. Men hvis du forbedrer dit skarpsyn ved hjælp af SWAROVISION-teknologi, får du det optimale ud af alle fugleoplevelser. EL-familien bringer langtrækkende optik op på et helt nyt niveau. Field Flattener-linserne i hver eneste kikkert sikrer perfekt skarphed fra kant til kant, og HD-optikken imponerer med fremragende, naturtro farver. Og takket være sit unikke greb ligger EL-kikkerten perfekt i dine hænder – uanset hvilken størrelse kikkert, du vælger. Få endnu mere ud af de særlige øjeblikke – med SWAROVSKI OPTIK.

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI
OPTIK